

TVH

Tieympäristönhoito-ohjeiden inventointi
Osa I Lainsäädäntö

08
91E-

85 0413

TIEYMPÄRISTÖNHOITO-OHJEIDEN INVENTOINTI

OSA I, LAINSÄÄDÄNTÖ

ISBN 951-46-7251-8 (koko teos)

ISBN 951-46-7252-6 (osa I)

TIEYMPÄRISTÖNHOITO-OHJEIDEN INVENTOINTI

OSA 2: LAINSÄÄDÄNTÖ

SISÄLTÖ

ESIPUHE

- I NYKYINEN YMPÄRISTÖLAINSÄÄDÄNTÖ, LUETTELO TIEYMPÄRISTÖN KANNALTA TÄRKEIMMISTÄ LAEISTA JA MÄÄRÄYKSISTÄ
TIEYMPÄRISTÖNHOIDON KANNALTA TÄRKEIMPIEN LAKIEN TARKASTELU
- II ASiantuntijoiden haastattelut
- III LAINSÄÄDÄNTÖ TVH:N TEHTÄVÄNKENTÄSSÄ

Tieympäristönhoito-ohjeiden inventointi

ESIPUHE

Tieympäristönhoito-ohjeiden inventointiprojektin eräänä osana on nykyisen lainsäädännön ja määräysten inventointi. Tähän yhteenvetoraporttiin on koottu keskeinen tienpitoa koskeva ympäristölainsäädäntö. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, mitkä lait velvoittavat tielaitosta tieympäristönhoitoon liittyvissä kysymyksissä.

Osaan 1 on luettelomaisesti kerätty tärkein ympäristölainsäädäntö sekä ministeriöiden päätöksiä. Luettelossa on käytetty seuraavaa jaottelua:

1. Ilmansuojelu ja meluntorjunta
2. Jätehuolto
3. Vesien suojelu, merten suojelu ja öljyvahinkojen torjunta
4. Maiseman ja rakennetun ympäristön suojelu
5. Muut

Osaan 2 on kerätty ja tarkasteltu tieympäristönhoidon kannalta tärkeimpiä lakeja. Tarkastelussa on jokaisen lain osalta tarkasteltu seuraavia seikkoja:

- lain keskeinen sisältö
- laista vastaavat viranomaiset
- lain velvoitteet/mahdollisuudet/parannusehdotukset TVH:n tieympäristönhoidon kannalta
- lakiin tulossa olevia muutoksia
- kyseiseen lakiin läheisesti liittyvää muuta lainsäädäntöä

Lisäksi on luettelomaisesti jokaisen lain ryhmäkokonaisuuden jälkeen koottu muut läheiset lait ja määräykset, jotka läheisesti liittyvät siihen.

Osaan 3 on koottu tärkein informaatio suoritetuista ympäristöasiantuntijoiden haastatteluista. Haastatteluiden pääasiallinen tarkoitus on ollut koota mielipiteitä lainsäädännön antamista mahdollisuuksista ja puutteista tieympäristönhoitoon liittyvissä kysymyksissä. On myös pyritty saamaan selville puutteita, joita esiintyy TVH:n tieympäristönhoidossa.

Seuraavia asiantuntijoita on haastateltu:

1. Seppo Vuolanto, Uudenmaan läänin ympäristönsuojelutar-
kastaja
2. Stefan Skog, Porvoon mlk:n ympäristönsuojeluasiamies
3. Hannu Penttilä, Suomen luonnonsuojeluliiton suunn.siht.
4. Matti Koski, TVH:n tiensuunnittelutoimiston lakimies

I NYKYINEN YMPÄRISTÖLAINSÄÄDÄNTÖ, LUETTELO
TIEYMPÄRISTÖN KANNALTA TÄRKEIMMISTÄ LA-
EISTA JA MÄÄRÄYKSISTÄ

TIEYMPÄRISTÖÄ KOSKEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA MÄÄRÄYKSIÄ

LUETTELO TÄRKEIMMISTÄ LAEISTA JA PYKÄLISTÄ

1. ILMANSUOJELU JA MELUNTORJUNTA

- 1.1 Ilmansuojelulaki (67/82)
- 1.2 Ilmansuojeluasetus (716/82)
- 1.3 VNp moottoribensiinin lyijy- ja bentseenipitoisuudesta (157/83)
- 1.4 Laki eräistä naapuruussuhteista (26/20)
- 1.5 Tieliikennelaki (267/81); 83, 86, 90 ja 06 §
- 1.6 L yleisistä teistä (243/54); 1, 3, 10 ja 11 §
- 1.7 Ajoneuvoasetus (233/82); 12, 17 (d. kohta), 45 ja 58 §
- 1.8 Lmp ajoneuvoasetuksen täytäntöönpanosta (150/83); 1, 14-16, 37, 72, 82, 90, 99, 110, 115, 126, 138, 147 ja 236 §
- 1.9 Ilmailuasetus (525/68); 105 §
- 1.10 Veneliikennelaki (151/69); 1, 3, 3 a ja 3 b §
- 1.11 Veneliikenneasetus (152/69); 5 §
- 1.12 KTMp moottoriveneiden äänenvaimennuksesta (308/73)

B.

- Muita ilmansuojelu- ja meluntorjuntalakeja ja -säännöksiä
1. Otteita terveydenhoitolaista ja -asetuksesta, rakennuslaista ja -asetuksesta, laista yleisistä teistä sekä laista yksityisistä teistä
  2. Muu lainsäädäntö, luettelo
  3. Ohjeita, luettelo

2. JÄTEHUOLTO

A. Jätteet

- 2.1 Jätehuoltolaki (673/78)
- 2.2 Jätehuoltoasetus (307/79)
- 2.3 SMp ongelmajätteistä (576/79)
- 2.4 SMp kiinteistön jätehuollon järjestämistä koskevista suunnitelmista (577/79)
- 2.5 L ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä (151/75)
- 2.6 A ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä (264/75)
- 2.7 L kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaana- pidosta (669/78)
- 2.8 SMp ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä perittävien korvausten määräämisessä noudatettavista yleisistä perusteista (824/75)

B. Kemikaalit

- 2.9 Myrkkylaki (309/69); 1-4, 8, 11 ja 19 §
- 2.10 Myrkkyyasetus (492/80); 1, 2, 4, 8, 10, 11, 26 ja 34 §
- 2.11 VNp terveydelle vaarallisten aineiden tunnistus- ja merkintä-järjestelmästä (286/78); 1-3, 7 ja 16-17 §
- 2.12 Torjunta-ainelaki (327/69); 1-5 b §
- 2.13 Torjunta-aineasetus (93/70); 6, 13, 16, 17 ja 23-27 §
- 2.14 MMMp torjunta-aineiden lentolevityksestä (436/78)
- 2.15 MMMp vesakontorjunta-aineiden levittämisestä eräissä tapauksissa (597/76)

- C. Muut jätehuoltosäännökset
  - 1. Terveystoimilain ja -asetuksen, lain yleisistä teistä, lain yksityisistä teistä sekä rakennuslain ja -asetuksen jätehuoltosäännöksiä
  - 2-3. Viittauksia muuhun lainsäädäntöön
  - 4. SM:n ympäristönsuojeluosaston ohjekirjeet

- 3. VESIEN SUOJELU, MERTEN SUOJELU JA ÖLJYVAHINKOJEN TORJUNTA
  - A. Keskeisimmät vesiensuojelusäännökset
    - 3.1 Vesilaki (264/61)
    - 3.2 Vesiasetus (282/62); 36, 40 sekä 69 a - 72 §
    - 3.3 A vesien suojelua koskevista ennakkotoimenpiteistä (283/62)
    - 3.4 L meren pilaantumisen ehkäisemisestä (298/79)
    - 3.5 A meren pilaantumisen ehkäisemisestä (185/81)
    - 3.6 L aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä (300/79)
    - 3.7 A aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä (297/80)
    - 3.8 KTMp aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun asetuksen 4 luvun voimaantulosta ja soveltamisesta (511/80)
    - 3.9 L maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta (378/74)
    - 3.10 A maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta (977/74)
    - 3.11 L eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista (266/61)
    - 3.12 L aluksista aiheutuvista öljyvahingoista johtuvasta vastuusta (401/80)
    - 3.13 A vaarallisten aineiden kuljettamisesta aluksessa (357/80)
  - B. Muita vesistönsuojelumääräyksiä
    - 1. Terveystoimilain ja -asetuksen sekä rakennuslain ja -asetuksen vesiensuojelusäännöksiä

- 4. MAISEMAN, LUONNON JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN SUOJELU
  - 4.1 L kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta (572/64)
  - 4.2 A kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta (279/65)
  - 4.3 A valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta (278/65)
  - 4.4 Muinaismuistolaki (295/63), 1 luku
  - 4.5 Luonnonsuojelulaki (71/23), 19 §
  - 4.6 L moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta (606/77)
  - 4.7 A moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta (783/77)
  - 4.8 Maa-ainelaki (555/81); 1, 3, 4 ja 7 §
  - 4.9 Maa-ainasetus (91/82); 4-6 §
  - 4.10 Ulkoilulaki
  - B. Muita maiseman, luonnon ja rakennetun ympäristön suojeluun liittyviä lakeja ja määräyksiä

5. MUITA TIEYMPÄRISTÖN HOITON LIITTYVIÄ LAKEJA

- 5.1 Rakennuslaki (370/58)
- 5.2 Rakennusasetus (266/59)
- 5.3 Terveystoitolaki (469/65)
- 5.4 Terveystoitoasetus (55/67)
- 5.5 Laki yleisistä teistä (243/54)
- 5.6 Asetus yleisistä teistä (482/57)
- 5.7 Laki yksityisistä teistä (358/62)
- 5.8 Tieliikennelaki (267/81)
- 5.9 Tieliikenneasetus

TIEYMPÄRISTÖNHOIDON KANNALTA TÄRKEIMPIEN
LAKIEN TARKASTELU

1. ILMANSUOJELU JA MELUNTORJUNTA

LAKI / MÄÄRÄYS: Ilmansuojelulaki 167/1982

KOODI:
Ilmansuojelu

1.1

LAIN SISÄLTÖ:

Lain sisältö määritelty § 2:

Ilman pilaantumisella tarkoitetaan tässä laissa sellaista ihmisen toiminnasta johtuvaa ilman koostumuksen tai sen ominaisuuksien muuttumista, josta joko välittömästi tai välillisesti aiheutuu haittaa terveydelle, merkittävää haittaa elollisen luonnon toiminnoille, muun ympäristön merkittävää vahingollista muuttumista, merkittävää taloudellista vahinkoa tai merkittävää viihtyisyyden vähentymistä taikka muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ilman pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla tarkoitetaan rakennuksen tai laitoksen käyttämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ulkoilman pilaantumista.

§ 7 määrätään, että ilman pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajan on huolehdittava ilman pilaantumisen ehkäisemisestä.

§ 8 määrätään, että viranomaisten on tehtävää suorittaessaan otettava huomioon ilmansuojelun näkökohdat ja pidettävä yhteyttä ilmansuojeluviranomaisiin.

§ 11 määrätään, että se, joka aiheuttaa ilman pilaantumisvaaran on tehtävä siitä ilmoitus lääninhallitukselle.

VIRANOMAISET: Ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle ja lääninhallitus valvoo ilmansuojelua läänissä.

Kunnassa kunnanhallitus huolehtii ilmansuojelutehtävistä.

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- ympäristöministeriö voi velvoittaa TVH:n selvittämään tieliikenteen aiheuttamat ilmansaasteet yleisillä teillä
- kuntatasolla terveyslautakunnan vastuulla on valvoa ilman laadun kehittymistä kunnassa
- TVH:lla tulisi olla valtakunnallinen verkosto tieliikenteen aiheuttamien ilmansaasteiden jatkuvaan tarkkailuun.
- ohitustiet vähentävät tieliikenteen ilmansaaste- ja meluongelmia, mutta usein asutuksella on taipumus seurata tien mukana. Tämä olisi hoidattavissa kaavoituksella.
- laki yleisistä teistä (§§ 3, 10, 11) on tärkeä ympäristöhaittojen osalta. Pykälän 3 mukaan voidaan varata alueet liikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen vähentämiseksi. Pykälän 10 mukaan tie on suunniteltava siten, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa muille toiminnoille.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

- lakiin ei tulossa muutoksia
- ympäristöministeriö tulee lähivuosina keskittymään suurten teollisuuslaitosten ilmansuojelukysymyksiin
- tämän jälkeen ministeriö puuttuu muihin ilmansuojeluongelmiin

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Ilmansuojeluasetus 24.9.82/716
- Terveystoimintalaki 469/65
- Terveystoimintaasetus 55/67
- Vnp moottoribensiinin lyijy- ja bentseenipitoisuudesta 157/83
- Laki eräistä naapurisuhteista 26/20
- Tieliikennelaki 267/81 (§ 83, 86, 90, 96)
- Ajoneuvoasetus 233/82 (§ 12, 17, 45, 58)
- Liikenneministeriön päätös ajoneuvoasetuksen täytäntöönpanosta

LAKI / MÄÄRÄYS: VN päätös moottoribensiinin lyijy- ja bentseenipitoisuudesta 157/1982

KOODI:
Ilmansuojelu

1.3

LAIN SISÄLTÖ:

Annettu ilmansuojelulain (67/82) 9 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla.

1§ Moottoriajoneuvojen polttoaineeksi valmistettavassa ja maahan tuotavassa bensiinissä, jäljempänä moottoribensiini, saa olla korkeintaan 0,15 grammaalyijyä litrassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa moottoribensiinissä saa olla bentseeniä korkeintaan 5 tilavuusprosenttia.

2§ Määriteltäessä tässä päätöksessä tarkoitettuja enimmäispitoisuuksia ja oktaanilukuja on käytettävä seuraavia tai seuraavien kanssa yhdenmukaisia tuloksia antavia määritysmenetelmiä niiden edellyttämässä oloissa:

- 1) oktaaniluku tutkimusmenetelmällä (F1): ASTM D 2699;
- 2) lyijypitoisuus: SFS 3499 (EN 13); sekä
- 3) bentseenipitoisuus: ASTM D 4053.

3§ Valtioneuvosto voi erityisestä syystä ottaen huomioon, mitä ilmansuojelulain 9 §:n 3 momentissa on säädetty, antaa bensiinin valmistajalle tai maahantuojalle luvan tiettyä tarkoitusta tai aluetta varten valmistaa tai tuoda maahan moottoribensiiniä, jonka lyijy- tai bentseenipitoisuus on korkeampi kuin edellä on määrätty

jatkuu

VIRANOMAISET: - Ympäristöministeriö
- Lääninhallitus

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:**LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Ilmansuojelulaki ja -asetus 167/1982, 716/1982
- Terveystoimintalaki ja -asetus 469/1965, 55/1967
- Tieliikennelaki 267/1981
- Liikenneministeriön päätös ajoneuvoasetuksen täytäntöönpanosta 150/1983
- Ajoneuvoasetus 233/1982

LAKI / MÄÄRÄYS: VN päätös moottoribensiinin lyijy-
ja bentseenipitoisuudesta 157/1982

KOODI:

1.3

4§ Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1985.

Ennen 1 päivää tammikuuta 1986 saa kuitenkin:

- 1) valmistaa ja tuoda maahan vähintään 98,0-oktaanista moottoribensiiniä, jonka lyijypitoisuus ylittää 0,15 grammaa litrassa, mutta on korkeintaan 0,40 grammaa litrassa sekä
- 2) valmistaa ja tuoda maahan 93,0 - 98,0-oktaanista moottoribensiiniä, jonka lyijypitoisuus ylittää 0,15 grammaa litrassa, mutta on korkeintaan se, mikä saadaan, kun tämän päätöksen nojalla sallittuja moottoribensiinejä sekoitetaan keskenään.

Ennen tämän päätöksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki eräistä naapuruussuhteista 26/1920**KOODI:**
Ilmansuojelu

1.4

LAIN SISÄLTÖ:

Laki käsittelee naapurin oikeutta vaikuttaa sellaiseen häiritsevään ja haitalliseen toimintaan, jonka hänen naapurinsa toiminnallaan aiheuttaa.

§ 8 käsittelee puiden juurista ja oksista koituvaa haittaa

§ 9-11 käsittelevät maan kaivamista

§ 12 käsittelee muurin, rakennuksen tai muun laitoksen sortumisvaaraa

§ 13 käsittelee oikeutta kaivaa naapurin alueella

§ 14 käsittelee rakennuksen rakentamista lähemmäksi naapurin rajaa kuin rakennusjärjestys tai rakennuskaava sallii

§ 17 käsittelee varaston pitämistä

§ 18 käsittelee laitoksen tai muun sellaisen perustamista

§ 24 käsittelee varaston tms. yleiselle edulle tuottamaa haittaa

VIRANOMAISET: Lääninhallitus**LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:**

- laki on historiallinen jäännös, jonka merkitys vähenee muun lainsäädännön kehittyessä
- murskaus- ja asfalttiasemien osalta laki on tärkeä
- murskaus- ja asfalttiasemien käsittely perustuu usein tielain 3 § (liitännäisalueet)
- yleensä liitännäisalueet hankitaan vapaan kaupan kautta, mutta lääninhallitus voi myöntää tielain 3 §:n mukaan oikeuden liitännäisalueisiin.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

- Ympäristöministeriössä ollaan kehittämässä murskaus- ja asfalttiasemien tyyppihyväksyntäohjeistoa nykyisen varsin monimutkaisen hyväksymismenettelyn tilalle

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Rakennuslaki 370/1958

LAKI / MÄÄRÄYS: Tie liikennelaki 267/1981

KODI:
Ilmansuojelu

1.5

LAIN SISÄLTÖ:

83§ Liikenteessä käytettävän ajoneuvon on oltava rakenteeltaan, varusteiltaan, kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan turvallinen, tarkoituksenmukainen sekä muutoinkin liikenteeseen soveltuva ja sellainen, että sen käytöstä aiheutuva melu ja ilman pilaantuminen jää mahdollisimman vähäiseksi sekä ettei sen käytöstä aiheudu muuta haittaa tai kohtuutonta energian kulutusta.

Autossa, moottoripyörässä ja mopossa tulee olla laite sen luvattoman käytön estämiseksi.

Henkilöauton kori on hyväksyttävällä tavalla suojattava syöpymistä vastaan.

86§ Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on käsiteltävä siten, ettei sen moottorista ja muista laitteista aiheudu kohtuutonta melua, ilman pilaantumista tai muuta haittaa ajoneuvossa matkustaville tai ympäristölle.

Asetuksella voidaan säätää ajoneuvon moottorin tarpeetonta joutokäyntiä sekä tarpeetonta ja häiritsevää ajamista taajamassa koskevia rajoituksia.

90§ Liikenneministeriö antaa määräykset liikennetarvikkeiden teknisistä ja muista ominaisuuksista, kun se on tarpeen liikenneturvallisuuden edistämiseksi tai liikenteen haittojen vähentämiseksi.

VIRANOMAISET: - Ympäristöministeriö
- Liikenneministeriö
- Lääninhallitus

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Ajoneuvoasetus 233/1982
- Liikenneministeriön päätös ajoneuvoasetuksen täytäntöönpanosta 150/1983

LAKI / MÄÄRÄYS: Ajoneuvoasetus 233/1982

KOODI:
Ilmansuojelu

1.7

LAIN SISÄLTÖ:

- 12§ Ministeriö antaa määräykset ajoneuvojen käytöstä aiheutuvan melun ja pakokaasuissa olevien haitallisten aineiden sekä energian kulutuksen enimmäismääristä ja niiden mittaamisesta.
- 17§ Moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tulee olla, jollei jäljempänä toisin säädetä:
- d) tehokkaat äänenvaimennuslaitteet
- 45§ 1. Tarpeeton ja häiritsevä ajo taajamassa on kielletty. Ajoneuvon kulureitti ja ajotapa on taajamassa muutenkin sovittava sellaiseksi, etteivät muut tarpeettomasti häiriinny.
2. Ajoneuvon seistessä taajamassa muusta syystä kuin pakollisen liikennesteestä vuoksi saa ajoneuvon moottoria käyttää vain, jos se ajoneuvon teknisen, tarkoituksenmukaisen ja turvallisen käytön kannalta on välttämätöntä.

VIRANOMAISET: - Ympäristöministeriö
- Liikenneministeriö

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Tieliikennelaki 267/1981

LAKI / MÄÄRÄYS: Liikenneministeriön päätös ajoneuvo-
asetuksen täytäntöönpanosta 150/1983

KOODI:
Ilmansuojelu

1.8

LAIN SISÄLTÖ:

Tässä päätöksessä määritellään pakoputkiston ja äänenvaimentimien tekniset vaatimukset (14§).

Lisäksi määritellään moottorin suurimmat sallitut äänenvoimakkuudet (14§ 4).

Pykälässä 15 määritellään kipinäsytytysmoottorin pakokaasujen saastepitoisuus.

Lisäksi päätöksessä määritellään traktorin, moottoripyörän ja maastoajoneuvojen pakoputkiston ja äänenvaimentimien tekniset vaatimukset (§§ 72, 115 ja 138)

Äänimerkinantolaitteiden äänen voimakkuudesta annetaan ohjeet pykälässä 37.

VIRANOMAISET: - Liikenneministeriö

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:**LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Ajoneuvoasetus 233/1982
- Tieliikennelaki 267/1981
- Vnp moottoribensiinin lyijy- ja bentseenipitoisuudesta

LAKI / MÄÄRÄYS: Muuta ilmansuojelu- ja meluntorjuntalakeja ja säännöksiä

KOODI:

1.B

1. Otteita eräistä laeista ja asetuksista

a) Terveydenhoitolaki (469/65):

- 18 §: Kielto ilman lupaa sijoittaa asuinrakennukseen melua, hajua tai muuta häiriötä aiheuttava laitos.
 20 §: Häiriön poistaminen, ks. myös 21 §.
 21 §: Työhuoneisto ei saa tuottaa häiriötä lähellä asuville.
 23 §: Eräiden tilojen hyväksyminen
 26-28 §: Teollisuus, käsityö- tai muun elinkeinotoimintalaitoksen sijoittaminen ja hoitaminen sekä eräiltä laitoksilta vaadittava sijoituspaikkalupa.
 82 §: Terveyslautakunnan antamat määräykset.

b) Terveydenhoitoasetus (55/67):

- 9 § Terveyslautakunnan valvontatehtävä.
 17 §: Terveydenhoitolain mukaisen sijoituspaikkaluvan tarvitsevat laitokset.
 18 §: Sijoituspaikkaluvan hyväksymisen edellytykset.
 20 §: Terveyslautakunnan lausunto hankittava ennen 17 §:ssä tarkoitettujen laitosten rakennusluvan myöntämistä.

c) Rakennuslaki (370/58):

- 6 §: Taaja-asutusalueen laadulliset vaatimukset.
 18, 26 ja 27 §: Seutukaava.
 28-31 §: Yleiskaava.
 34 §: Asemakaavan vaatimukset, mm. terveellisyys.
 35-36 §: Asemakaava.
 50 ja 56 §: Kaupungin lunastusoikeus ja -velvollisuus.
 95 ja 96 §: Rakennuskaava.
 110 §: Kunnan lunastusvelvollisuus
 121 §: Rakennuspaikan koko ja soveliaisuus.
 122 §: Rakennusten vaatimukset.
 123 a §: Rantakaava.
 124 §: Rakennuksen ja sen ympäristön kunnossapito.
 125 §: Nähtävälle paneminen.

d) Rakennusasetus (266/59):

- 53 ja 125 §: Rakennusluvan edellytykset.
 53a § 2 mom: Lähivirkistysalueille asetettavat vaatimukset.
 76 §: Haittaavan laitoksen kielto.
 79 §: Äänieristäminen.
 88 §: Savujen ja kaasujen haittojen ehkäisy.

e) Laki yleisistä teistä (243/57):

- 3 §: Tien liitännäisalueet mm meluuste.
 10 §: Tie on tehtävä siten, että ympäristölle aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman vähäiset.
 11 §: Tien kunnossapito.
 24-29 §: Tiesiain käsittelyminen ja tiesuunnitelma.
 61-62 §: Korvaukset.

f) Laki yksityisistä teistä (358/62):

- 7 § Tie on tehtävä siten, että aiheutuva haitta jää mahdollisimman vähäiseksi
 8-17 §: Tietioikeus sekä muut tienpitoa ja käyttöä varten tarvittavat oikeudet.
 38 ja 48 §: Tietoimitus.
 43-44 §: Tietoimitus.

2. Muu lainsäädäntö

Kansainvälisiä melusäännöksiä:

Moottoriajoneuvojen varusteiden ja osien hyväksymisehtojen yhdenmukaistaminen ja hyväksymisen vastavuoroista tunnustamista koskeva Genevessä vuonna 1958 solmittu sopimus, johon Suomi on liittynyt vuonna 1976 (818/76, SopS 70) sekä sopimukseen perustuvat kansainväliset sääntö 9/01 (ECE-normit) ja ohje 70/167/EEC sekä kansainvälinen EC-normi.

LAKI / MÄÄRÄYS: Muita ilmansuojelu- ja meluntorjuntalakeja
ja säännöksiä

KOODI:

1.B

3. Ohjeita

- a) Lääkintöhallituksen yleiskirje no 1664/3.5.1978: Terveystoimilain ja -asetuksen nojalla annetut ilman terveydellisen laadun valvontaa koskevat ohjeet.
- b) Lääkintöhallituksen yleiskirje no 1676/7.2.1979: Terveystoimilain ja -asetuksen nojalla annetut melun terveydelliset ohjeet sekä niiden mittaamista ja meluun liittyvien asioiden käsittelyä koskevat ohjeet.
- c) Sisäasiainministeriön kaavoitus- ja rakennusosaston asemakaavamääräyksiä koskevat ohjeet (KROS/1/77).
- d) Sisäasiainministeriön päätöksellä voimaansaattettu Suomen rakentamismääräyskokoelma osa CI: Äänieristys, Määräykset 1976.

2. JÄTEHUOLTO

LAKI / MÄÄRÄYS: Jätehuoltolaki 673/1978

KOODI:
Jätehuolto

2.1

LAIN SISÄLTÖ:

- Jätehuollolla tarkoitetaan tässä laissa jätteiden keräilyä, kuljetusta, vastaanottoa sekä varastointia, vaarattomaksi tekemistä ja näihin rinnastettavaa muuta käsittelyä (§ 5).
- Jätteellä tarkoitetaan tässä laissa käytöstä poistettua vähäarvoista tai arvotonta esinettä tai ainetta. Mitä jätteestä on säädetty koskee myös soveltuvien osin lunta, joka on aurattu tai muuten koottu kuljettamista varten samoin kuin rakennus- tai siihen rinnastettavan muun toiminnan yhteydessä syntynyttä ja siinä käyttämättä jäänyttä maankamaran tai rakennuksen aineita (§ 3).
- Se mitä tässä laissa on säädetty koskee tienpitäjää, rautatien haltijaa sekä venesataman ja ulkoilureitin pitäjää (§ 6).
- Kunnanvaltuusto voi päättää milloin taaja-asutusalueen jätehuollosta annettuja säännöksiä ja määräyksiä on noudatettava myös muualla kuin taaja-asutusalueella (§ 7).
- Kiinteistön haltijan on huolehdittava jätteiden keräilyn järjestämisestä ja yleisen tien tienpitäjän osalta tämä velvollisuus koskee tiealueen lisäksi tien vierialuetta sekä liitännäisaluetta (§ 11).

jatkuu

VIRANOMAISET:

- ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle ja läänissä jätehuolto valvoo lääninhallitus
- yleinen huolenpito jätehuollon järjestämisestä kuuluu kunnalle.

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- ongelmia on esiintynyt teiden levähdysalueiden ja lauttarantojen jätehuollon järjestämisessä, joita eräillä paikkakunnilla kiinteistöt ovat käyttäneet jätteidensä sijoituspaikkoina
- levähdysalueilla TVH:n ylläpitämien käymälöiden taso ei ole riittävä
- Pohjois-Suomessa on erityisenä ongelmana ollut suosittujen turistiteiden tienvarsialueet. Näitä käytetään leiriytymiseen, jolloin roskaantuminen on ongelma
- TVH:n pitäisi kuntakohtaisesti sopia jätehuollon järjestämisestä ao. kunnan kanssa
- Lh voi pakottaa kiinteistöt osallistumaan järjestettyyn jätehuoltokuljetukseen. Loma-asutukselle voidaan myös antaa jätehuoltomääräyksiä.
- TVL:n velvollisuus on kerätä jätteet tiealueella, tien vierialueella ja liitännäisalueella.
- Tielakien 3 ja 11 §:ään on tullut 1981 muutos, jolloin voidaan varata liitännäisalue tienpitäjän jätehuolto varten.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Jätehuoltoasetus 307/1979
- Sism päätös ongelmajätteistä 576/1979
- Sism päätös kiinteistön jätehuollon järjestämistä koskevista suunnitelmista 577/1979
- Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä 151/1975
- Asetus ajoneuvon siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä 264/1975
- Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 669/1978
- Sism päätös ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä perittävien korvausten määrittämisessä noudatettavista yleisistä perusteista 842/1975.

LAKI / MÄÄRÄYS: Jätehuoltolaki 673/1978

KOODI:

2.1

- Kunnan on järjestettävä joko omana toimintanaan tai alan yrittäjää käyttäen taaja-asutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen jätteiden kuljetus (§ 13). Alan yrittäjä voi myös sopia kiinteistön haltijan kanssa jätehuollon järjestämisestä (sopimusperusteinen jätteenkuljetus). Mikäli taaja-asutusalueella sijaitseva kiinteistön jätemäärä poikkeaa muusta jätteestä tai mikäli kiinteistön sijainti on epäedullinen voidaan se jättää järjestetyn jätehuollon ulkopuolelle (§ 14). Jätteiden käsittelyä käsitellään § 16-23.
- Kunnan jätehuoltoviranomainen voi antaa määräyksiä jäteastioista, -säkeistä ja -tiloista (§ 24).
- Jätehuollon maksuperusteita käsitellään § 25-31.
- Roskaantumista käsitellään § 32-34.

LAKI / MÄÄRÄYS: Jätehuoltoasetus 307/1979

KOODI:
Jätehuolto

2,2

LAIN SISÄLTÖ:

1§ Järjestettyyn jätteenkuljetukseen liitetyn kiinteistön haltijan on huolehdittava siitä, että kiinteistöllä on sieltä kuljetettavia jätteitä varten käytettävissä tarpeellinen määrä kunnan jätehuoltojärjestelmään soveltuvia, helposti täytettäviä ja ajoneuvoon helposti tyhjennettäviä tai kuormattavia astioita, säiliöitä tai säkkejä sekä niihin kuuluvia säilytystelineitä tai muita laitteita.

Astiat, säiliöt ja säkit on sijoitettava siten, että ne voidaan täyttää, tyhjentää tai kuormata joustavasti. Ne on myös sijoitettava ja suojattava siten, ettei niistä tai niiden käytöstä aiheudu haittaa ympäristölle.

2§ Muun kuin 1 §:ssä tarkoitetun kiinteistön haltijan on huolehdittava siitä, että kiinteistöllä on sieltä kuljetettavia jätteitä varten käytettävissä tarpeellinen määrä asianmukaisia astioita, säiliöitä tai säkkejä.

jatkuu

VIRANOMAISET: - Ympäristöministeriö
- Lääninhallitus**LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:****LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Jätehuoltolaki 673/1979

LAKI / MÄÄRÄYS: Jätehuoltoasetus 307/1979

KOODI:

2.2

Jätteiden kuljetus

5§ Järjestettyyn jätteenkuljetukseen liitetyn kiinteistön jätteet on kuljetettava umpikorisessa kuljetusvälineessä taikka kuljetusvälineessä olevassa astiassa, säiliössä tai säkissä, joista jätteitä ei pääse valumaan eikä putoamaan kuormauksen tai kuljetuksen aikana. Milloin jätteitä joudutaan tilapäisesti kuljettamaan muulla tavoin, jätekuorma on peitettävä siten, että mainituilta epäkohdilta vältytään. Jos jätteet ovat laadultaan sellaisia, ettei niiden kuormauksen tai kuljetuksen aikana synny mainittuja epäkohtia, ne voidaan kuljettaa avoimessa kuljetusvälineessä.

Jätteiden kuormaus ja kuljetus on järjestettävä siten, että siitä aiheutuva melu ja muu häiriö ympäristölle jäävät vähäisiksi.

Jätteiden käsittely

12§ Jätehuoltolain (673/78) 21 §:ssä tarkoitetussa kiinteistön jätehuollon järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on selvitettävä, miten kiinteistön jätteiden keräily, kuljetus, käsittely ja hyväksikäyttö sekä niiden yhteydessä suoritettavat toimet ympäristön suojelemiseksi aiotaan järjestää.

Kiinteistön jätehuollon järjestämistä koskevassa suunnitelmassa tulee olla:

- 1) tiedot kiinteistöstä ja sillä sijaitsevista laitoksista sekä näiden haltijoista;
- 2) tiedot kiinteistöllä ja sillä sijaitsevilla laitoksilla harjoitettavan toiminnan yleisestä laadusta ja laajuudesta;
- 3) tarvittaessa pääpiirteittäiset tiedot toiminnasta syntyvien vesistöön ja ilmaan johdettujen päästöjen laadusta ja määrästä;
- 4) tiedot kiinteistöllä syntyvien tai käsiteltävien, jätehuoltolaissa tarkoitettujen jätteiden lajista, laadusta ja määrästä; (13.2.1981/118)
- 5) tiedot jätteen keräilystä ja kuljetuksesta;
- 6) tiedot jätteen käsittelystä ja hyväksikäytöstä;
- 7) tiedot kiinteistön jätehuoltoon liittyvistä muutoksista kahden seuraavan vuoden aikana;
- 8) arvio kiinteistön vuotuisista jätehuoltokustannuksista ; sekä
- 9) muut suunnitelman käsittelyn kannalta tarpeellisiksi katsottavat tiedot.

13§ Edellä 12 §:ssä tarkoitettu suunnitelma liitteineen on toimitettava vähintään kolme kuukautta ennen jätettä kiinteistöllä tuottavan toiminnan tai jätteen käsittelyn aloittamista kunnan jätehuoltoviranomaisen hyväksyttäväksi. Ennen päätöksen tekemistä suunnitelmasta on hankittava tarvittaessa terveyslautakunnan ja vesipiirin vesitoimiston lausunto. (13.2.1981/118)

Jos suunnitelma edellyttää lääninhallituksen hyväksymistä, on kunnan jätehuoltoviranomaisen hankittava siitä tarvittaessa terveyslautakunnan ja vesipiirin vesitoimiston lausunto, annettava siitä oma lausuntonsa ja toimitettava suunnitelma lausuntoineen lääninhallituksen hyväksyttäväksi.

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä 151/1975

KOODI:
Jätehuolto

2.5

LAIN SISÄLTÖ:

Ajoneuvot tai romuajoneuvot, jotka on pysäköity virheellisesti tai aiheuttavat haittaa tienpidolle voidaan tämän lain nojalla siirtää (§ 1-2). Valtiolla on tienpitäjänä oikeus yleisten teiden osalta huolehtia ajoneuvon siirtämisestä (§ 3).

Mikäli on mahdollista, on suoritettava ns. lähisiirto (§ 4).

Kunta on velvollinen osoittamaan tähän tarkoitukseen varastoalueen (§ 5).

Ajoneuvon siirrosta on viipymättä ilmoitettava sen omistajalle (§ 7).

Siirretyn ajoneuvon omistaja on velvollinen korvaamaan valtiolle tai kunnalle siirrosta aiheutuneet kustannukset.

VIRANOMAISET:

- lääninhallitus ja kunta

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- lain soveltamisessa siirtokustannukset aiheuttavat ongelman, sillä usein ajoneuvon arvo ei peitä siirtokustannuksia
- kunkin tiepiirin tiemestarin olisi tunnettava lain sisältö ja sen antamat oikeudet ajoneuvojen siirtämiseksi (ohjeet).
- tielain 11 § 7 tien varrella olevat esteet voidaan poistaa

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Asetus ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä 264/1975
- Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 669/1978

LAKI / MÄÄRÄYS: Myrkkylaki 309/1969

KOODI:
Jätehuolto

2.9

LAIN SISÄLTÖ:

Tämän lain nojalla voi lääkintöhallitus julistaa rikkaruohojen torjuntaan samoin kuin kasvun säätämiseen tai kasvien hävittämiseen tarkoitettua ensimmäisen tai toisen luokan myrkyä sisältävän valmisteen myrkylliseksi tai lievästi myrkylliseksi aineeksi (§ 2).

Myrkyä on säilytettävä ja käsiteltävä siten, ettei siitä aiheudu terveydellistä tai muunlaista vaaraa (§ 3).

Lääkintöhallituksella on oikeus kieltää aineen valmistus ja käyttö mikäli aineen todetaan tai sen syystä epäillään aiheuttavan terveydellistä tai muunlaista vahinkoa (§ 4).

VIRANOMAISET:

- lakia valvovat sosiaali- ja terveysministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriä, ympäristöministeriö sekä lääkintöhallitus, tullihallitus ja teknillinen tarkastuslaitos
- läänin alueella määräysten noudattamista valvoo lääninhallitus
- paikallista valvontaa suorittaa kunnan terveyslautakunta

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:**LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Myrkyasetus 492/1980
- VNP terveydelle vaarallisten aineiden tunnus- ja merkintäjärjestelmistä 286/1978
- Torjunta-ainelaki 327/1969
- Torjunta-aineasetus 93/1970
- MMMp torjunta-aineiden lentolevityksestä 436/1978
- Terveystieteiden lakien 469/65
- Terveystieteiden lakien 53/67
- Tiekuljetuslakien 345/79
- Laki vaarallisten aineiden kuljettamisesta tiellä 510/74
- Asetus vaarallisten aineiden kuljettamisesta tiellä 86/74

LAKI / MÄÄRÄYS: Torjunta-ainelaki 327/69

KOODI:
Jätehuolto

2.12

LAIN SISÄLTÖ:

Torjunta-aineella tarkoitetaan tässä laissa sellaisia aineita, joita käytetään maa- ja metsätaloudessa tuhoetainten, tuhosienten ja rikkakasvien torjuntaan (§ 1).

Torjunta-aineisiin luetaan vesakkojen ja muun haitallisen kasvillisuuden ja haitallisten vesikasvien hävittämiseen tarkoitetut aineet (§ 3).

Torjunta-aineiden käyttökelpoisuuden toteaa kasvinsuojelulaitos (§ 4).

Torjunta-aineiden levittämiseen ilma-aluksesta on saatava maa- ja metsätalousministeriön tula.

VIRANOMAISET:

- maa- ja metsätalousministeriö
- kasvinsuojelulaitos

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:**LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Torjunta-aineasetus 93/1970
- Myrkkylaki 309/1969

LAKI / MÄÄRÄYS: Muut jätehuoltosäännökset

KOODI:
Jätehuolto

2.C

Eräiden lakien ja asetusten jätehuoltoon liittyviä säännöksiä:

- a) Terveydenhoitolaki (469/65):
26 §: Luvanvaraiset laitokset.
61 §: Jätteiden keräily ja käsittely.
62 §: Yleisten alueiden kunnossapito.
68 §: Liittymisvelvollisuus yleiseen viemäriin.
68-71 §: Käymälä.
- b) Terveydenhoitoasetus (55/67):
17 §: Laitokset, jotka tarvitsevat sijoituspaikkaluvan; mm. kaatopaikka ja jätteiden käsittelylaitos.
18 §: Edellytykset luvan saannille.
6 luku (74-84 §): Puhtaanapito ja viemärinti.
103a §: Kunnan jätehuoltoviranomaisen lausunto terveyslautakunnan määräyksistä.
- Ks. myös lääkintöhallituksen yleiskirje: Terveydenhoitolain (469/65) ja -asetuksen (55/67) nojalla annetut jätehuoltoon koskevat ohjeet ja suositukset (1547/73, 9.2.1973).
- c) Laki yleisistä teistä (243/57):
3 § 2 mom: Tien käyttäjien jätehuoltoon tarvittava alue luetaan tien liitännäisalueeksi kuuluvaksi.
11 §: Tien kunnossapitoon kuuluu myös jätehuolto.
- d) Laki yksityisistä teistä (358/62):
6 §: Tien kunnossapitoon luetaan puhtaanapito.
- e) Rakennuslaki (370/58):
18, 28, 34 ja 95 §: Seutukaavan, yleiskaavan, asemakaavan ja rakennuskaavan aluevaraukset.
124 §: Rakennus ympäristöineen on pidettävä siistinä.
- f) Rakennusasetus (266/59):
18 §: Seutukaavan esittämisestä.
32 §: Asemakaavaa laadittaessa kiinnitettävä huomiota jätteiden käsittelyyn.
33 §: Asemakaavamääräyksiä voidaan antaa mm. jätehuoltotiloista ja -rakenteista.
53 ja 125 §: Rakennuslupaa tutkittaessa kiinnitettävä huomiota mm. jätehuoltoon.

Ks. seuraavat säädökset tarkemmin vesiensuojelun yhteydessä:

- a) Vesilaki (264/61).
b) Laki meren pilaantumisen ehkäisemisestä (298/79).
c) Asetus meren pilaantumisen ehkäisemisestä (185/81).
d) Asetus vesiensuojelua koskevista ennakkotoimenpiteistä (283/62).
e) Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä (300/79).
f) Laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjunnasta (378/74).
g) Asetus maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjunnasta (977/74).

Muita säädöksiä:

- a) Laki kotimaisten polttoaineiden käytön edistämisestä (164/79).
d) Kuljetussäädökset:
(Tiekuljetussäädökset on koottu Valtion painatuskeskuksen lakikokoelmaan n:o 5: Vaarallisten aineiden kuljetus tiellä).
Tiekuljetussopimuslaki (345/79), laki vaarallisten aineiden kuljettamisesta tiellä 510/74 (muut. 346/79), asetus samasta 861/74 (muut. 27/79), liikenne-
ministeriön päätös samasta 610/78 (muut. 344/79, 995/79 ja 218/82), rauta-
tiekuljetusasetus (714/75), rautatiehallituksen vahvistamat vaarallisten aineiden kuljetusmääräykset (VAK), asetus vaarallisten aineiden kuljettamisesta aluksessa (357/80) sekä merenkulkuhallituksen päätös samasta 27.11.1980 (muutettu 2 ja 9 §:ää 23.8.1982).

Sisäasiainministeriön ympäristönsuojeluosaston ohjekirjeet:

- a) Jätteiden kuljetusta koskevat ohjeet (B:4/1982).
b) Jätteiden käsittelyä koskevat ohjeet (B:5/1982).
c) Jätehuollon suunnitelma-, lupa- ja ilmoitusmenettelyä koskevat ohjeet (B:6/1982).
d) Ongeimajätteet (B:7/1983).
e) Roskaamisen ehkäisemistä koskevat ohjeet (ilmestyy syksyllä, B:?:/1983).

3. VESIEN SUOJELU, MERTEN SUOJELU
JA ÖLJYVAHINKOJEN TORJUNTA

LAKI / MÄÄRÄYS: Vesilaki 264/1961

KOODI:

3.1

Vesien suojele

LAIN SISÄLTÖ:

Vesialue määritellään § 1-5.

Valtaväylää älköön, ellei tässä laissa olevista tai erikseen annetuista säännöksistä muuta johdu, tai siihen ole saatu vesioikeuden lupaa, rakentamalla suljetakoa tai supistettakoa, älköön väylään myöskään asetettakoa sen käyttämistä vaikeuttavaa laitetta tai muuta tilapäistäkään estettä (§ 12).

Älköön kukaan, ellei jäljempänä olevista säännöksistä johdu, niin johtako vesistöä vettä tai ryhtykö vesistössä tai maalla muuhun toimenpiteeseen siten, että siitä voi aiheutua sellainen vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden tai vedenjuoksutuksen muutos, joka saa aikaan vahinkoa tai haittaa toisen vesialueelle, kallastukselle, maalle, rakennukselle tai muulle omaisuudelle taikka joka aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähyttä, huonontaa vesistön puhdistautumiskykyä, muuttaa valtaväylää, vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä taikka muulla, edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua. (§ 15).

Älköön kukaan ilman vesioikeuden lupaa niin käyttäkö pohjavettä taikka ryhtykö sellaiseen pohjaveden ottamista tarkoittavaan toimeen, että toisen kiinteistöllä mahdollisuus talousveden saamiseen tai erityisen antoisan pohjavesiesiintymän hyväksi käyttämiseen olennaisesti huonontuu taikka jonkin pohjavettä ottavan laitoksen veden saanti vaikeutuu. Sama koskee myös muunlaista kuin pohjaveden ottamista tarkoittavaa toimenpiteitä, jos siitä ilmeisesti aiheutuu edellä mainittu seuraus (§ 18).

jatkuu

VIRANOMAISET:

- vesihallitus, vesipiirit
- vesioikeus

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- vesialueella rakentamiseen olisi hyvä mikäli vesialueen perusselvitykset (vesikasvillisuuskartoitus, veden virtaus ym.) kuuluisivat pakollisina suunnitteluvaiheeseen. Tämä on tärkeää etenkin pengerteiden rakentamisen yhteydessä
- pohjavesialueiden osalta tulisi TVH:n tiedossa olla kaikki tärkeät pohjavesialueet (koottu vesihallituksen raporttiin no 225).
- tarvitaan aina vesioikeuden lupa miten rakentaminen on tehtävä ja vesioikeus voi velvoittaa tekemään selvityksiä
- tiesuunnitelmaa varten tarpeelliset tutkimukset voidaan antaa viranomaisen tai asiantuntijan selvitettäväksi
- asetus yleisistä teistä § 12 ja § 13 velvoittaa neuvottelemaan muiden viranomaisten kanssa

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Vesiasetus 282/1962
- Asetus vesien suojelelta koskevista ennakkotoimenpiteistä 283/1962
- Laki meren pilaantumisen ehkäisemisestä 298/1979
- Asetus meren pilaantumisen ehkäisemisestä 185/1981
- Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 300/1979
- Asetus aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 297/1980
- KTMp aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun asetuksen 4 luvun voimaantulosta ja soveltamisesta 511/1980

LAKI / MÄÄRÄYS: Vesilaki 264/1961

KOODI:

3.1

Alkoon kukaan, mikäli jäljempänä olevista säännöksistä ei muuta johdu, ilman vesioikeuden lupaa ryhtykö toimenpiteeseen, joka aiheuttaa vesistön pilaantumista. Tällaiseksi toimenpiteeksi katsotaan lian, jätteen, nesteen, kaasun, puunkuorien tai muun sellaisen aineen päästäminen vesistöön siten, että tästä joko välittömästi tai sen jatkuessa aiheutuu haitallista vesistön madaltumista, veden laadun vahingollista muuttumista, ilmeistä vahinkoa kalakannalle, ympäristön viihtyisyyden melkoista vähentymistä, vaaraa terveydelle taikka muu niihin verrattava yksityisen tai yleisen edun loukkaus.

Mitä 1 momentissa on säädetty koskee myös siinä tarkoitettujen aineiden panemista jäälle taikka niiden viemistä tahi johtamista niin lähelle vesistön rantaa, että ne saattavat joutua veteen ja aiheuttaa mainitunlaisia haitallisia seurauksia. (§ 19).

Vesioikeus voi, milloin tärkeät syyt vaativat, asianomaisen viranomaisen hakemuksesta antaa vesistöä tai sen osaa varten vesistön puhtauden säilyttämiseksi edellä 10 §:ssä säädettyä ankarampia määräyksiä tai, jos vesistöjen käytön järjestelyyn laajemman alueen puitteissa liittyvät yleiset edut sitä edellyttävät ja yksityiset edut voidaan asianmukaisin järjestelyin riittävässä määrin turvata, sanotussa pykälässä säädettyä lievempiä määräyksiä (§ 21).

Alkoon tämän luvun 19 §:ssä tarkoitettuja aineita pantako tai johdettako sellaiseen paikkaan, että toisen kiinteistöllä oleva pohjavesi niiden johdosta käy terveydelle vaaralliseksi tai kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä muutoin voitaisiin käyttää, taikka että kysymyksessä oleva toimenpide pohjaveden laatua huonontamalla muuten loukkaa yleistä tahi toisen yksityistä etua (§ 22).

Ruoppaustoimintaa säätelee lähinnä VL pykälät 1:12-15, 1:19, 1:30, 2, 4:5-6 ja 4:8.

Vesistöön rakentaminen

Tämän luvun säännökset rakentamisesta koskevat, mikäli jonkin toimenpiteen osalta muuta ei ole säädetty, kiinteän tai irrallisen laitteen taikka rakennuksen tai muun rakennelman, kuten padon, penkereen, sillan, johdon, kuljetuslaitteen tai laiturin tekemistä vesistöön tai sen poikki, perkaamis-, paalutus- tai täyttämistyön suorittamista vesistössä, uuden uoman tekemistä sekä muuta niihin verrattavaa toimenpidettä.

Rakentamiseksi katsotaan myös sellainen maalle rakentaminen, joka voi aiheuttaa vesistössä vedenjuoksun tai vedenkorkeuden muutoksen.

Rakentamiseen, joka tarkoittaa vesivoiman käyttöön ottamista, kulkuväylän tekemistä, vesistön kuntoonpanemista uittoa varten, vesistön järjestelyä tai säännöstelyä, veden johtamista nesteinä käytettäväksi sekä jäteveden johtamista vesistöön, sovelletaan tämän luvun säännöksiä siltä osin, kuin jäljempänä asianomaisessa luvussa säädetään (§ 1).

Jos rakentamisesta tai rakennelman käyttämisestä saattaa aiheutua 1 luvun 12-15 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, on rakentamiseen hankittava vesioikeuden lupa.

Rakentamisen seurauksesta riippumatta lupa on aina haettava sillan tai kuljetuslaitteen tekemiseen yleisen kulku- tai uittoväylän yli sekä vesi-, viemäri-, voimatai muun johdon taikka tunnelin tekemiseen tällaisen väylän alitse (§ 2).

Rakentaminen on, mikäli sen tarkoitus ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna voidaan saavuttaa, suoritettava siten, ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä rannan tai vesialueen omistajalle, ettei kalakantaa hävitetä, kalastuksen harjoittamista, vesistössä kulkemista ja puutavaran uittoa, vesivoiman käyttämistä, vesistön järjestelyä tai säännöstelyä, maan kivistä, veden johtamista nesteinä käytettäväksi tai pohjaveden ottamista vaikeuteta taikka yleistä tai yksityistä etua muutoin loukata, vesistön puhdistautumiskykyä huononeta taikka ympäristön viihtyisyyttä turmella enempää, kuin tarkoitettujen tulosten saavuttamiseksi on välttämätöntä, samoin kuin myös siten, että vesistön tai pohjaveden erilaiset käyttämisedut vastedeskin voidaan tyydyttää mahdollisimman vähäisessä määrin supistettuina. (§ 3).

Lupaa rakentamiseen alkoon myönnettävä, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. (§ 5).

LAKI / MÄÄRÄYS: Vesilaki 264/1961

KOODI:

3.1

Jos vesistöön rakennettaessa on yleistä tai yksityistä tietä, rautatietä tai muuta kiskorataa taikka sitä varten tehtyä siltaa, rumpua tai pengertä muutettava tai uusi tällainen rakennelma tehtävä, on tämä työ rakentajan suoritettava ja kustannettava. Jollei tässä tarkoitettuun toimenpiteeseen ole saatu asianomaiselta suostumusta, on vesioikeuden hakemuksesta määrättävä toimenpiteen suorittamisesta.

Entistä rakennelmaa muutettaessa voidaan tienpitäjä taikka rautatien tai muun kiskoradan omistaja, mikäli vaatimus siitä tehdään, velvoittaa osallistumaan työn kustannuksiin osuudella, jonka katsotaan vastaavan hänelle työn suorittamisesta johtuvaa uusimis- tai kunnossapitokustannusten säästöä (§ 24.)

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki maa-alueella tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta 378/1974

KOODI:
Vesien suojelu

3.9

LAIN SISÄLTÖ:

Öljyä ei saa päästää maahan tai veteen eikä niin varastoida, säilyttää tai käsitellä, että siitä aiheutuu ilmeinen öljyvahingon vaara. (§ 1).

Öljyvahingon vaaran ehkäisemiseksi voidaan räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa (263/53) tarkoitetulla asetuksella säätää öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksesta samoin kuin öljyvahingon vaaraa aiheuttavan säiliön käytön kieltämisestä tai määräämisestä korjattavaksi taikka poistettavaksi käytöstä. Kunnan on ilmoitettava tarkastuttamisvelvollisuudesta siten kuin julkisista kuulutuksista on säädetty (§ 1 a).

Joka säilyttää tai varastoi öljyä samalla varastoalueella 100 000 litraa tai sitä enemmän, on velvollinen sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään hankkimaan öljyvahingon torjuntalaitteita ja -tarvikkeita sekä huolehtimaan siitä, että on saatavissa niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä (§ 4).

VIRANOMAISET:

- vesihallitus, vesipiirit
- kunta

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- vesipiirit ovat selvillä pohjavesialueista ja suoja-aluesuunnitelmista

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Asetus maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta 977/1974

LAKI / MÄÄRÄYS: MUITA VESISTÖNSUOJELUSÄÄNNÖKSIÄ

KOODI:

3.B

Eräiden lakien ja asetusten vesistönsuojelusäännöksiä

a) Terveystoitolaki (469/65):

Lain 9 ja 10 luvussa on säännöksiä talousvedestä ja viemäreistä.
 53-54 §: Kaivolle tai veden ottamolle asetettavat vaatimukset.
 58 ja 68 §: Yleiseen vesijohtoon ja viemäriin liittymisvelvollisuus.
 59 §: Leirintäalueiden vesihuolto.
 67 §: Viemäriin rakentaminen ja hoitaminen.
 69 §: Käymälän rakentaminen.

b) Terveystoitoasetus (55/67):

17-18 §: Erinäisten laitosten sijoittaminen.
 5 luvussa (69-73 §) on säännökset talousveden laadullisista vaatimuksista ja veden tutkimisesta.

c) Rakennuslaki (370/58):

13 §: Mikäli alueelle ei ole voimassa asema- tai rakennuskaavaa, voidaan rakennusjärjestyksessä antaa määräyksiä mm. veden johtamisesta.
 28 §: Yleiskaavassa varataan yleispiirteisesti alueet myös vesihuoltoon varten.
 35 §: Asemakaavassa osoitettava mahdollisuudet veden hankintaan ja alueen viemärointiin.
 43 §: Asemakaavassa rakennuskielto, kunnes viemärit ja vedensaanti on järjestetty.
 85 §: Viemäriin rakentamisvelvollisuus, mikäli katu tai yleinen viemäri on rakentamatta.
 96 §: Viemärimis- ja vedensaantimahdollisuuksien selvittäminen rakennuskaavassa.
 101 §: Rakennuskielto rakennuskaavassa, kunnes vedensaanti ja viemärointi järjestetty.
 123a §: Rantakaava.

d) Rakennusasetus

18 §: Vesiensojeluvelvitys seutukaavassa.
 32 §: Asemakaavaa laadittaessa kiinnitettävä huomiota viemärointi- ja vedensaantimahdollisuuksiin.
 34 §: Asemakaavamääräykset vesialueen säilyttämisestä tai järjestämisestä ja yleisen vedenottoaikan suojaamisesta.
 38 §: Asemakaavan vedensaanti- ja viemärointiselvitys.
 60 §: Viemäriin rakentamista koskeva rakennuslupaehto.
 87a §: Vesi- ja viemärilaitteiden laatuvaatimukset.
 97-101 §: Viemärointi.
 125 § 7 k: Rakennuslautakunnan uudisrakennuslupaa koskevat viemärointi- ja vedensaantiehtot.
 16a luku, eli 145a-145b §: Rantakaava.

Keskeisimmät kansainväliset sopimukset (sopimusten voimaantulosäädökset)

- a) A öljyn aiheuttamat meren saastunnan ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta (37/59), SopS 6.
- b) A Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä yhteistyöstä meren öljyasaastumista vastaan tarkoitavista toimenpiteistä tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (718/71), SopS 41.
- d) L jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn kv. yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (492/78 v. 79) ja A em. yleissopimuksen voimaansaattamisesta (495/79), SopS 34 (Lontoon sopimus) sekä A em. yleissopimuksen I ja II liitteen muutosten voimaansaattamisesta (481/81).
- f) L Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (290/75 v. 80), A em. yleissopimuksen voimaansaattamisesta (291/80), SopS 12 (Helsingin sopimus), A em. yleissopimuksen IV liitteen muutoksen voimaansaattamisesta (790/80), SopS 68 (291/81), SopS 31, sekä A Suomen ja Ruotsin välillä vastualueiden jakamisesta em. yleissopimuksen mukaisesti tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (547/81), SopS 49.

4. MAISEMAN JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN
SUOJELU

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta 572/1964

KOODI:
Maiseman ja rakennetun ympäristön suojelu

4.1

LAIN SISÄLTÖ:

Rakennus, joka rakennushistoriallisesti tai käyttönsä vuoksi tai historialliseen tapahtumaan liittyvänä on kulttuurihistoriallisesti erityisen huomattava, voidaan saattaa siten suojeltavaksi kuin tässä laissa säädetään (§ 1).

Rakennuksella tarkoitetaan tässä laissa myös rakennuksen osaa sekä siltaa, kaivoa tai muuta sellaista rakennelmaa (§ 3).

Suojelun piiriin voidaan myös ottaa kokonainen rakennusryhmä ja ympäröivät maa-alueet mikäli on tarpeen (§ 4).

Lääninhallitus voi antaa luvan poiketa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kohteen suojelusta (§ 9).

Jos suojeltavaksi määrätty rakennus tai sitä koskevat suojelumääräykset ovat esteenä asema- tai rakennuskaavan toteuttamiselle tai ne estävät tai huomattavasti vaikeuttavat yritystä jolla on suuri yleinen tai yksityinen merkitys voi valtioneuvosto lakkauttaa suojelun tai muuttaa määräyksiä (§ 11).

Kun rakennuksen suojelusta on tehty esitys voi lääninhallitus asian ratkaisua odottaessa väliaikaisesti kieltää ryhtymästä rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa vaarantaviin toimenpiteisiin (§ 15).

VIRANOMAISET:

- suojelua valvoo lääninhallitus ja museovirasto
- esityksen kohteen saattamisesta suojeltavaksi voi tehdä rakennuksen omistaja, museovirasto, rakennushallitus, seutukaavaliitto tai kunta

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- uudet taajamatieohjeet antavat paremmat mahdollisuudet sovittaa tie vanhaan kulttuuriympäristöön, koska nykyiset normit ovat usein liian jäykät
- esim. puunjuuriston tuhoutuminen vanhassa kulttuuriympäristössä uutta tietä rakennettaessa. TVH:lla olisi hyvä olla puunjuuriston suojausohjeet
- kulttuurihistoriallisista kohteista löytyy kattavat luettelot, jotka tulisivat olla TVH:n vastuuhenkilön tiedossa.
- yleensä suojelukohteet huomioidaan tielain 10 §:n mukaan.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Asetus kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta 279/1965
- Asetus valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta 278/1965
- Muinaismuistolaki 295/1963

LAKI / MÄÄRÄYS: Muinaismuistolaki 295/1963

KOODI:

4.4

Maiseman ja rakennetun
ympäristön suojeleminen**LAIN SISÄLTÖ:**

Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty (§ 1).

Pykälässä 2 määritellään mikä on muinaisjäännös.

Kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu sellainen maa-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi (§ 4).

Jos muinaisjäännös suoja-alueineen on määrätty maanmittaustoimituksessa on näitä rajoja noudatettava. Mikäli jäännöksen rajoja ei ole näin määrätty on lääninhallituksen asiana muinaistieteellisen toimikunnan tai maanomistajien hakemuksesta vahvistaa rajat. Jos kuitenkin muinaisjäännöksen rajat ei edellä kuvatulla tavalla ole vahvistettu katsotaan rajojen kulkevan siten, että suoja-alueen leveydeksi tulee 2 metriä luettuna jäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista (§ 5).

Lh voi tarvittaessa antaa erityisiä kiinteän muinaisjäännöksen arvoa turvaavia määräyksiä, jotka voivat myös koskea suoja-alueen ulkopuolella olevaa aluetta (§ 8).

Valtiolla on oikeus pakkolunastaa muinaisjäännös suoja-alueineen (§ 9).

jatkuu

VIRANOMAISET: - opetusministeriö
- lääninhallitus
- museovirasto

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- TVH:lla pitäisi olla ajan tasalla olevat luettelot kaikista tiedossa olevista kiinteistä muinaismuistoista
- uuden tiehankkeen suunnitteluvaiheessa olisi selvitettävä alueella mahdollisesti sijaitsevien muinaismuistojen sijainti Museoviraston selvityksistä.
- yleensä suojelualueet huomioidaan tielain 10 §:n mukaisesti.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Luonnonsuojelulaki 71/1923
- Laki kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta 572/1964
- Asetus kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta 279/1965
- Asetus valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta 278/1965
- Rakennuslaki 370/1958
- Rakennusasetus 266/1959

LAKI / MÄÄRÄYS:

KOODI:

4.4

Museovirastolla on oikeus tutkia kiinteää muinaisjäännös (§ 10).

Lh voi kuultuaan Museovirastoa antaa luvan kajota muinaisjäännökseen mikäli se merkitykseensä nähden tuottaa kohtuutonta haittaa (§ 11).

Yleisen tien tekemistä suunniteltaessa on hyvissä ajoin otettava selko siitä, saattaako hanke tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Jos näin on, on tästä viipymättä ilmoitettava Museovirastolle (§ 13).

Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteää muinaisjäännös, jota ei ole aikaisemmin tunnettu, on työ muinaisjäännöksen kohdalla heti keskeytettävä ja asiasta on ilmoitettava museovirastolle (§ 14).

Milloin yleisen tai yksityisen työhanke toteuttaminen koskee kiinteää muinaisjäännöstä siten, että siitä aiheutuu muinaisjäännöksen erityinen tutkiminen on hankkeen toteuttajan korvattava tästä johtuvat kustannukset tai osallistuttava niihin (§ 15).

LAKI / MÄÄRÄYS: Luonnonsuojelulaki 71/1923

KOODI:

4.5

LAIN SISÄLTÖ:

Valtiolle kuuluva alue voidaan sen luonnon säilyttämiseksi koskemattomana erottaa yleiseksi suojelualueeksi.

Luonnonkauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttämiseksi vastaisuutta varten sellaisenaan taikka jonkin eläin- tai kasvilajin rauhoittamiseksi voidaan myös muodostaa erityinen suojelualue.

Yleisen ja erityisen suojelualueen muodostamisesta säädetään lailla, jos kysymyksessä on vähintään 500 hehtaarin suuruinen taikka taloudellisesti erityisen tärkeä alue, sekä muussa tapauksessa asetuksella.

jatkuu

VIRANOMAISET:

- ympäristöministeriö
- lääninhallitus

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- tien linjauksen suunnittelussa tulisi tarkoin selvittää alueella mahdollisesti sijaitsevat suojelualueet
- § 19 säätelee tienvarsimainontaa (taajama-alueen ulkopuolella)
  - taajama-alueella tienvarsimainontaa säätelee rakennuslaki
  - taajamakäsitteen määrittely on tuottanut hankaluuksia

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

- lakia on uudistettu 2 vuotta ja työ saataneen päätökseen lähivuosina
- lakiin tulossa olevat muutokset eivät TVH:n osalta aiheuta oleellisia muutoksia

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Laki eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtion maille 83/1938
- Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtion maille 634/1956
- Asetus eräistä valtion maiden luonnonsuojelualueista 273/1958
- Kasvinsuojelulaki 202/1925
- Asetus eräiden harvinaisten kasvien rauhoittamisesta 182/1952
- Eläinsuojelulaki 91/1971
- Eläinsuojeluasetus 333/1971

LAKI / MÄÄRÄYS: Luonnonsuojelulaki 71/1923

KOODI:

4.5

2§ Yleisellä suojelualueella olkoon, 4 ja 8 §:n säännöksistä johtuvin poikkeuksin, kielletty:
 maan ottaminen viljelykseen ja metsänhakkuu, eläinten laiduntaminen, kivennäis-
 löydösten ja vesivoiman käyttäminen, muflin, turpeen, hiekan ja saven ottaminen
 sekä kivien piirteleminen ja louhiminen, kaikenlaisten eläinten tappaminen,
 pyydystäminen ja hätyyttäminen, niin myös pesien, munien, mädin, kasvien, elä-
 vien ja kuolleiden kasviosien sekä kivennäisten ottaminen ja vahingoittaminen.

Asetuksella määrätään kussakin tapauksessa, missä suhteessa erityinen suojelu-
 alue on oleva rauhoitettu.

9§ Luonnonsuojelu yksityiselle kuuluvalla alueella

Jos maanomistaja tahtoo hänelle kuuluvalla tilalla muodostaa suojelualueen
 1 §:n 2 momentissa mainittua tarkoitusta varten, antakoon siitä maaherralle
 hakemuksen ynnä todistuksen omistusoikeudestaan ja selvän selitelmän kysymykses-
 sä olevan alueen rajoista: Hakemuksesta hankkikoon maaherra luonnonsuojeluval-
 vojan lausunnon. Jos tämä katsoo ehdotetun suojelualueen muodostamisen edistä-
 vän huomattavaa yleistä etua ja puoltaa hakemusta, voi maaherra, sittenkuin
 asianomainen kunnanvaltuusto on antanut asiassa lausunnon, määrätä alueen rau-
 hoitetuksi päätöksellä, jossa on tarkoin mainittava, missä suhteessa se on ole-
 va rauhoitettu. Sittenkuin päätös on kuulutettu, on siitä maaherran toimesta
 tehtävä merkintä maarekisteriin, jota paitsi suojelualue on merkittävä tilan
 kartalle.

Mitä edellä sanotaan, sovellettakoon myöskin, milloin useat maanomistajat, joi-
 den alueet ovat rajakkain, tahtovat niistä muodostaa yhteisen suojelualueen.

18§ Valtiolla olkoon oikeus suojelualueen muodostamista varten pakkolunastaa kiin-
 teää omaisuutta sekä pakkolunastustoimin määrätä rajoituksia omistajan oikeu-
 teen käyttää sellaista omaisuutta.

Jos syntyy kysymys pakkolunastuksesta luonnonsuojelua varten, voi maaherra vä-
 liaikaisesti, enintään kuudeksi kuukaudeksi, kieltää kiinteistön sellaisen käyt-
 tämisen, joka voisi vaarantaa pakkolunastuksen tarkoitusta. Jos pakkolunastus
 sittemmin jää sikseen, olkoon omistajalla oikeus saada korvaus siitä vahingosta,
 minkä hän kiellon johdosta ehkä on kärsinyt. Korvauksen määrääminen on maaher-
 ran asia.

19§ Mainos-, propaganda- tai muussa sellaisessa tarkoituksessa ei taajaan rakennetun
 alueen ulkopuolella saa sijoittaa ulkosalle ilmoituksia, julisteita, tauluja
 tai muita laitteita.

Mitä 1 momentissa on säädetty, älköön kuitenkaan sovellettako ilmoitteluun,
 joka koskee kokous-, valistus-, huvi- tai muuta sellaista tilaisuutta taikka
 valtiollisia tai kunnallisia vaaleja. Liike-, työ-, toimisto-, liikunta- tai
 kokoushuoneistona käytettävässä rakennuksessa tai sen välittömässä läheisyydes-
 sä saa niin ikään ilmoittaa paikalla harjoitettavasta toiminnasta ja siellä
 myytävistä tavaroista. Ilmoitus on laadittava ja sijoitettava siten, että se
 mahdollisimman hyvin sopeutuu ympäristöönsä.

20§ Luonnonsuojelun yksityisen kiinteistölle muodostetulla suojelualueella tai
 sellaisella kiinteistöllä olevan luonnonmuistomerkin rauhoituksen voi maaherra,
 omistajan hakemuksesta, kuultuaan luonnonsuojeluvalvojaa, julistaa osaksi tai
 kokonaan lakkautetuksi, jos sen säilyttäminen muuttuneiden olojen vuoksi ei
 enään näytä toivottavalta taikka sen havaitaan ehkäisevän tai huomattavasti
 vaikeuttavan sellaista yritystä, josta on melkoista yleistä hyötyä. Maaherran
 päätöksen voi luonnonsuojeluvalvoja ennen valitusajan umpeenkulumista alistaa
 korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi.

Jos suojelualue tai sellainen maa, jolla rauhoitettu luonnonmuistomerkki si-
 jaitsee, on määrätty pakkolunastettavaksi, voi maaherra julistaa luonnonsuoje-
 lun pakkolunastettavalla alueella lakkautetuksi, kun sen säilyttäminen katso-
 taan pakkolunastuksen tarkoitukseen soveltumattomaksi tai muuten tarkoitustaan
 vastaamattomaksi.

Luonnonsuojelun lakkauttamisesta on maaherran toimesta merkintä tehtävä maare-
 kisteriin.

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta

KOODI:

4.7

Maiseman ja rakennetun ympäristön suojele

LAIN SISÄLTÖ:

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa ei saa käyttää maastossa toisen omistamalla tai hallitsemalla maa-alueella ilman maanomistajan tai haltijan lupaa, ellei se ole välttämätöntä virka-, sairaankuljetus- tai pelastustoimen suorittamiseksi (§ 2).

Maastossa ajettaessa on mahdollisuuksien mukaan käytettävä talviteitä, polkuja, linjoja ja muita sellaisia reittejä sekä vältettävä vahingon, haitan ja tarpeettoman häiriön aiheuttamista.

Lääninhallitus voi määrääjäksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käytön maastossa tai rajoittaa sitä (§ 3).

VIRANOMAISET: Lääninhallitus
Sisäasiainministeriö (§ 8) voi antaa tarkempia ohjeita kieltojen ja rajojen määrittämisestä.

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- TVH:lla tulisi olla ohjeet miten selvitetään maastoajoa rajoittavat tekijät.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

- lähitulevaisuudessa tullaan maastoon merkitsemään merkillä missä maastoajo on kielletty (Lääninhallitus)
- tämä ei rajoita esim. TVH:n virka-ajoja

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Asetus moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta (783/1977)

LAKI / MÄÄRÄYS: Maa-ainelaki 555/1981

KOODI:

4.8

Maiseman ja rakennetun
ympäristön suojelu**LAIN SISÄLTÖ:**

Tätä lakia sovelletaan kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen, pois kuljetettavaksi taikka paikalla varastoitavaksi tai jalostettavaksi (§ 1).

Tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kau-
niin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikois-
ten luonnonesiintymien tuhoutumista taikka huomattavia tai laajalle ulottuvia
vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Ottamispaikat on sijoitettava ja aineiden ottaminen järjestettävä niin, että ot-
tamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vä-
häiseksi eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai koh-
tuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa (§ 3).

Tässä laissa tarkoitettuun maa-ainesten ottamiseen on saatava lupa (§ 4).

VIRANOMAISET: - luvan maa-ainesten ottamiseen myöntää kunnanhallitus
- mikäli hakijana on kunta tai valtio tai mikäli alueella on luonnonsuojelun
kannalta valtakunnallista tai useamman kunnan alueelle ulottuvaa merkitystä,
kunnanhallituksen päätös on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi.

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- TVH:n tulisi pitkäjähtäyksen suunnitelmissaan maa-ainelain suuntaviivoja seuraten varata maa-ainesottoalueita, jotta voidaan välttyä alueiden käyttöä koskevista ristiriidoista
- TVH:n piirien tiedottamista kuntiin ja maanomistajiin päin olisi tehostettava
- maa-ainesten ottopaikkojen jälkikäytön suunnittelussa ei tulisi liian kaava-
maisesti seurata Kaupunkiliiton ohjeita
- TVH:lla materiaalinottopaikkojen käsittelyssä nykyisin kaksinkertainen menettely, maa-ainelain mukainen (soranotto) ja tielain mukainen (liitännäisalueet), josta aiheutuu ylimääräistä työtä. Maa-ainelain mukainen menettely tulisi olla ensi-
sijainen. Ellei päästä sopimukseen vapaaehtoisesti kaupasta, joudutaan tielain mukaiseen menettelyyn.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:

- Laki maa-ainelain uudistamisesta 928/83 käsittelee nk. vuokrakuoppien oikeus-
kysymyksiä
- keväällä -84 lakiin tulossa muutoksia, jotka mm. mahdollistavat sen, että Lh
voi vahvistaa kunnan soranottosuunnitelman osittain.

TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:

- Maa-ainesasetus 91/1982
- Rakennuslaki 370/1958
- Rakennusasetus 266/1959

LAKI / MÄÄRÄYS: Maa-ainesasetus 91/1982

KOODI:

4.9

LAIN SISÄLTÖ:

1§ Maa-aineslain 2 § 1 mom. 2 kohdassa tarkoitettuna lupana pidetään mm:

1) rakennuslupaa 2) yleisistä teistä annetussa laissa tarkoitettua tiesuunnitelmaa 3) vesilaissa tarkoitettua lupaa vesistöön rakentamiseen.

Maa-aineslaki ei koske eräitä viranomaisten lupiin perustuvia maa-aineiston ottamisia.

4§ Jos aineiden ottaminen saattaa aiheuttaa toisessa kunnassa maa-aineslain 3 §:ssä tarkoitettuja seurauksia tai jos sitä muusta syystä on pidettävä tarpeellisenä, on asiasta pyydettävä tuon kunnan lausunto.

5§ Jos alueella, jota lupahakemus koskee, on huomattavaa merkitystä seutukaavotuksen kannalta, on asiasta pyydettävä seutukaavaliiton lausunto. Jos alueella saattaa olla virkistystavoitteiden taikka ympäristönsuojelun kannalta valtakunnallista merkitystä, on lisäksi pyydettävä sisäasiainministeriön lausunto.

Vesipiirin vesitoimiston lausunnon pyytamisestä on säädetty maa-aineslain 13 §:n 1 momentissa ja maa- ja metsätalousministeriön lausunnon pyytamisestä sanotun pykälän 3 momentissa.

Lausunto voidaan tarvittaessa pyytää myös muilta viranomaisilta.

VIRANOMAISET:

- Ympäristöministeriö
- Lääninhallitus

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- asetuksessa määritellään maa-ainesten ottamista varten tarvittavan hakemuksen sisältö ja tarvittavat asiakirjat (§2-3)
- muiden viranomaisten suunnitelmien huomioon ottamisesta määrätään §4 ja 5.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Maa-aineslaki 55/1981
- Rakennuslaki 370/1958
- Rakennusasetus 266/1959

LAKI / MÄÄRÄYS: Ulkoilulaki 606/1973

KOODI:

4.10

LAIN SISÄLTÖ:

1§ Jos yleisen ulkoilutoiminnan kannalta on tärkeätä saada johdetuksi ulkoilijain kulkeminen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa kiinteistölle, on tästä luovutettava alue ulkoilureittinä käytettäväksi.

Ulkoilureittiin kuuluvaksi sen liitännäisalueena katsotaan ulkoilureitin käyttäjien lepoa ja virkistymistä varten tarvittavat alueet.

Mitä 1 momentissa on säädetty sovelletaan vastaavasti alueen luovuttamiseen maalta käytettäväksi vesillä liikkujien lepo- ja virkistyspaikkana.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöistä, sovelletaan myös kiinteistörekisteriin merkitsemättömään maa-alueeseen.

2§ Ulkoilureitin perustamiseksi on laadittava ja vahvistettava ulkoilureittisuunnitelma sekä pidettävä ulkoilureittitoimitus.

4§ Ulkoilureittisuunnitelman vahvistaa lääninhallitus.

18§ Määrätään leirintäalueen perustamiseen tarvittavista luvista.

VIRANOMAISET:

- Ympäristöministeriö
- Lääninhallitus

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- tietolaitoksen tulee tien linjausvaiheessa selvittää ao. viranomaisilta laaditut ja laadittavana olevat ulkoilureittisuunnitelmat.
- kaavoissa olevat ulkoilureitit (eivät vaadi ulkoilureittitoimitusta) tulee myös selvittää.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

LAKI / MÄÄRÄYS: Muita maiseman, luonnon ja rakennetun ympäristön suojeluun liittyviä lakeja ja määräyksiä

KOODI:

4.B

Kansallis- ja luonnonpuistot sekä soidensuojelualueet

- L eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtion maille (83/38)
- L eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille (634/56)
- L eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi (674/81)
- A eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista (932/81)
- L Karkalin luonnonpuistosta (432/64)
- A Karkalin luonnonpuistosta (433/64)
- L Saaristomeren kansallispuistosta (1040/82)
- L Urho Kekkosen kansallispuistosta (228/83)
- A Urho Kekkosen kansallispuistosta (229/83)
- L eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (676/81)
- A eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista (933/81)
- MMMp eräiden valtion omistamille alueille perustettujen luonnonsuojelualueiden rajojen merkitsemisestä (449/82)

Muut luonnonsuojelualueet

- L Ounasjoen erityissuojelusta (703/83)
- A Viikin opetus- ja koetilan ranta- ja vesialueiden muodostamisesta erityiseksi luonnonsuojelualueeksi (408/59)
- A Langinkosken puistoalueen muodostamisesta erityiseksi luonnonsuojelualueeksi (210/60)
- A eräiden erityisten luonnonsuojelualueiden muodostamisesta (339/70)
- A erityisen luonnonsuojelualueen muodostamisesta Laajoen suistoon (822/71)
- A erityisen luonnonsuojelualueen muodostamisesta Laajalahdelle (798/79)
- A Pulkkilanharjun luonnonsuojelualueesta (405/82)
- A Vehoniemenharjun luonnonsuojelualueesta (601/83)
- A Tvärminnen luonnonsuojelualueesta (651/83)
- VNp luonnonsuojelualueen muodostamisesta maanomistajalle aiheutuvan menetyksen korvaamisesta (827/81)
- VNp luonnonsuojelunasiain käsittelystä maanmittauskonttorissa 9.6.1932
- Luonnonsuojelualueiden verotus, KHO:n päätös
- Tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 27 kohta (595/81)

Kasviston ja eläimistön suojelu

- L valaiden suojelusta (1112/82)
- A valaiden suojelusta (406/83)
- A eräiden kasvien rauhoittamisesta (402/83)
- A eräiden lintulajien rauhoittamisesta (405/83)
- A matelijoiden ja sammakkoeläinten rauhoittamisesta (404/83)
- A eräiden harvinaisten eläinten rauhoittamisesta (404/83)
- MMMp rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi annettavista avustuksista (79/76)

Muuta luonnon- ja maisemansuojelua koskevaa lainsäädäntöä

- Metsästyslaki (290/62), 4 luku
- A karhun, suden ja ahman metsästämisestä (1000/81)
- A harmaahylkeen ja norpan metsästämisestä (133/82)
- Kalastuslaki (286/82), 5 luku sekä 29-31 ja 34-40 §
- Kalastusasetus (1116/82), 10-13, 17-21 ja 51 §
- Eläinsuojelulaki (91/71), 3 § ja 5 § 2 momentti
- Maa-aineslaki (555/81)
- Maa-ainesasetus (91/82)
- L metsänparannuslain 2 §:n muuttamisesta (429/80)
- A metsänparannusasetuksen muuttamisesta (433/80)
- L suojametsistä (196/22), 1 j 6 §
- Jätehuoltolaki (673/78), 5 luku
- Torjunta-ainelaki (327/69), 2 §
- MMMp eräiden kloorattuja hiilivetyjä sisältävien torjunta-aineiden myynnin ja käytön kieltämisestä ja rajoittamisesta (655/69)

LAKI / MÄÄRÄYS: Muita maiseman, luonnon ja rakennetun ympäristön
suojelemaan liittyviä lakeja ja määräyksiä

KOODI:

4.B

Ulkoilu ja muu luonnon virkistyskäyttö

- Ulkoilulaki (606/73)
Vnp Kylmäluoman ja Hossan retkeilyalueiden perustamisesta (758/79)
L moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta (606/77)
A moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta (783/77)
- Smp luvan hakemisesta leirintäalueen perustamiseen ja pitämiseen sekä leirintä-
alueiden luokitusperusteista (336/78)
Terveystoimilaki (469/65); 47, 59 ja 71 §
L yksityisistä teistä (358/62), 80 ja 100 §
L palo- ja pelastustoimesta (559/75); 20,21 ja 25 §
Vesilaki (264/61), 1 luvun 24 ja 27 §
Veneliikennelaki (151/69); 1, 3, 3a ja 3b §

Kansainväliset sopimukset ja vastaavat

A vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä vesiperäisiä maita
koskevan yleissopimuksen voimaansattamisesta (44/76) sekä sopimuksen 1-6
artikkelit
L villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa
koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (687/76)

Suojelusuunnitelmat

- soidensuojelun perusohjelma
- lintuvesien suojeleminen
- harjajensuojeluohjelma
- Suomen Akatemian harjututkimus

5. MUITA TIEYMPÄRISTÖN HOITON LIITTYVIÄ
LAKEJA

LAKI / MÄÄRÄYS: Terveydenhoitolaki 469/1965**KOODI:**

5.3

LAIN SISÄLTÖ:

Tieympäristönhoidon kannalta tärkeimmät pykälät ovat 26§, 62§ ja 17§.

26§ Laitos, jossa harjoitetaan teollisuutta, käsityötä tai muuta elinkeinotoimintaa, samoin kuin tavaravarasto on siten sijoitettava, järjestettävä ja hoidettava, että terveydellisten haittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estetään.

Asetuksella erikseen määrättävä tehdas, laitos tai varasto, jollaisesta katsotaan voivan aiheutua terveydellistä haittaa ympäristölle, saadaan sijoittaa vain sellaiseen paikkaan, jonka (terveydenhoito)lautakunta tehdystä hakemuksesta on hyväksynyt, mikäli sijoituspaikka ei ole asema- tai rakennuskaavassa varattu. Lautakunnan hyväksyminen on hankittava myös tässä tarkoitetun tehtaan, laitoksen tai varaston olennaiseen muuttamiseen tai uudelleen järjestämiseen.

Lääninhallitus voi sen estämättä mitä 2 momentissa on sanottu myöntää (terveydenhoito)lautakunnan päätöksestä valitettaessa kuntaa kuultuaan luvan, jos sen antamista on pidettävä yleisen edun kannalta tärkeänä.

jatkuu

VIRANOMAISET: Liikenneministeriö**LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:****LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Terveydenhoitoasetus 55/67

LAKI / MÄÄRÄYS: Terveystoitolaki 469/1965

KOODI:

5.3

62§ Pihat porttikäytävät sekä kadut, tiet, torit, leirialueet ja muut yleiset paikat on pidettävä siisteinä ja terveydelliseltä kannalta hyvässä kunnossa.

17§ Tässä pykälässä luetellaan ne laitokset, joita tarkoitetaan pykälässä 26, mm. kivenpurkaamo, asfalttiasema.

LAKI / MÄÄRÄYS: Terveystoimitus 55/1967

KOODI:

5.4

LAIN SISÄLTÖ:

Asuinrakennuksen ulkopuolella sijaitsevasta kuivakäymälästä määrätään § 78.

78§ Kuivakäymälää, joka sijaitsee asuinrakennuksen ulkopuolella, ei saa sijoittaa niin lähelle katuja, tietä tai muuta yleistä paikkaa taikka talousveden ottopaikkaa, että siitä voi syntyä terveydellistä haittaa. Niin ikään on käymälän sijoittaminen kielletty asuinrakennuksen tai elintarvikehuoneiston välittömään läheisyyteen siten, että siitä leviää niihin hajua tai että se muulla tavoin aiheuttaa terveydellistä haittaa.

Rakennuksessa oleva kuivakäymälä on niin sijoitettava, ettei se ole välittömässä yhteydessä asuinhuoneeseen tai keittiöön.

VIRANOMAISET:**LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:****LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:****TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Terveystoimituslaki 469/65

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki yleisistä teistä 243/1954

KOODI:

5.5

LAIN SISÄLTÖ:

Laissa ovat tieympäristönhoidon kannalta keskeisimmät pykälät 1§, 3§, 10§, 11§, 41§, 47§ ja 48§

1§ Tämä laki koskee sellaisia teitä, jotka on luovutettu yleiseen liikenteeseen ja joiden pitämisestä huolehditaan julkisena tehtävänä sillä tavoin, kuin jäljempänä säädetään. Nämä tiet ovat yleisiä teitä.

Yleinen tie voi olla moottoritie tai moottoriliikennetie, joista säädetään tarkemmin asetuksella, tai muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu ajotie tai polku taikka tie, jota käytetään ainoastaan talven aikana (erityinen talvitie). Näistä ovat soveltuvien osin voimassa tämän lain säännökset. (22.1.1971/44).

Kadun pitämisestä on voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty.

3§ Tiehen kuuluvat ajorata ja muut liikenneradat, niin kuin jalkakäytävä ja polkupyörätie, sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, keski-, väli- ja rajakaista, kohtaamis-, kääntymis- tai pysähdyspaikka, tiehen välittömästi liittyvä vähäinen varasto- tai pysäköimisalue sekä valaistuslaitteet

jatkuu

VIRANOMAISET:

Liikenneministeriö

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- tielain 10 §:n mukaan tie on sijoitettava niin että se ei tuota kohtuutonta haittaa
- lain 3 § tienpitoa tai liikennettä varten voidaan varata laajemmat alueet (meluvallit, jätehuolto varten jne.)
- lain 47, 48 §:n mukaan on tietöiden yhteydessä ulkopuolisen alueen käyttöoikeus.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Asetus yleisistä teistä (482/1957)
- Tieliikennelaki (267/81)
- Tieliikenneasetus
- Lmp yleisten teiden näkemäalueiden määrittämisestä (314/81)

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki yleisistä teistä 243/1954

KOODI:

5.5

ja liikennevalot, kaide, rumpu, silta, meluste, lautta laitureineen ja väylälineen, laivalaituri tai varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liitettäväksi, ja tiemerkki. Tiehen kuuluu niin ikään alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävistä tieliikenteestä aiheutuvaa tulli- ja passintarkastusta varten. (23.1.1981/51).

- 10§ tieverkkoa kehitettäessä on kiinnitettävä huomiota asutuksen sekä teollisuuden, kaupan, maa- ja metsätalouden sekä muiden elinkeinoalojen ja metsätalouden sekä muiden elinkeinoalojen oleviin ja odotettavissa oleviin liikennetarpeisiin. Huomioon on otettava myös muu alueiden käyttö ja muut liikennemuodot sekä niitä koskevat suunnitelmat. Tie on suunnaltaan, tasaukseltaan, leveydeltään ja muutoinkin tehtävä siten, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja tuottamatta kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii. Liikenneturvallisuuden sekä liikenne- ja tieteknisten seikkojen lisäksi on kiinnitettävä huomiota ympäristönsuojelunäkökohtiin. Tie on sijoitettava ja tehtävä siten, että tien ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Tietä ei saa tehdä siten, että hyväksytyin tai vahvistetun asema-, rakennus- tai rantakaavan toteuttaminen vaikeutuu. Tien suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon myös muut alueiden käytön suunnitelmat. Vahvistetun seutu- ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista on säädetty erikseen.

- 11§ Tie on pidettävä liikennettä tyydyttävässä kunnossa:
Tien kunnossapitoon kuuluvat:

1) tienpitoaineen toimittaminen tielle, tien tasaisena pitäminen, tiepölyn siotominen, milloin se katsotaan tarpeelliseksi, tien puhtaanapito, jätehuolto siten kuin siitä on erikseen säädetty, toimenpiteet tien kuivana pitämiseksi, rummun korjaaminen ja uusiminen sekä sillan, laiturin, varalaskupaikan ja lauttan pitäminen käyttökunnossa. (31.8.1978/676).

2) kaiteen, tiemerkin tai muun sellaisen laitteen asettaminen. (23.1.1981/51).

3) rakennusten, varastojen ja laitteiden, luonnonesteiden sekä puiden, pensaiden ja tarvittaessa muunkin kasvillisuuden poistaminen tiealueelta ja tien varrelta, jollei toimenpidettä sen vaatimien kustannusten suuruuden vuoksi ole pidettävä tien parantamisena

4) lauttan kuljettaminen, jäätien järjestäminen lauttayhteyden sijaan, sillan vartioiminen sekä liikkuvan sillan avaaminen ja sulkeminen

5) lumi- ja jääesteiden poistamiseksi sekä tulvan sattuessa tien liikennekelpoisena pitämiseksi tarvittavat toimenpiteet, näihin luettuna myös tien viitoittaminen

6) tilapäisen kulkutien järjestäminen lumentulon tai muun luonnonesteen taikka tien vaurioitumisen johdosta, sekä

7) muut toimenpiteet, jotka tarkoittavat tien pysyttämistä liikennettä tyydyttävässä kunnossa tai tien varrella olevien esteiden poistamista.
Jos 2 momentissa mainittu toimenpide suoritetaan tien tekemisen yhteydessä, se luetaan tien tekemiseksi.

Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, ei koske tien käyttäjien tarpeeseen varatun kuormausalueen kunnossapitoa, Niihin alueisiin, jotka on varattu tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista tai ajoneuvojen huoltoa varten, sovelletaan 1 ja 2 momentin säännöksiä, jollei alueen kunnossapidosta ole sopimuksella tai muutoin toisin määrätty (9.8.1963/404).

- 41§ Rakennusta älköön pidettävä tien vierialueella. Tämän alueen ulkopuolellakin on rakennusten pitäminen kielletty alueella, joka ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien tai 12 metrin etäisyydelle paikallistien ajoradan tai, jos niitä on kaksi tai useampia, lähimpänä olevan ajoradan keskiviivasta (suoja-alue). Erityisistä syistä voidaan tiesuunnitelmassa tai lääninhallituksen päätöksellä pidentää sanottua etäisyyttä määrättyllä tiellä tai sen osalla enintään 50 metriksi. (22.1.1971/44).

Tien kaarekohdassa taikka missä tiehen liittyy toinen yleinen tie tai yleisesti liikennöity yksityinen tie tahi sen poikki kulkee rautatie, raitiotie tai vesireitti, älköön rakennusta pidettävä, suoja-alueen ulkopuolellakaan, sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen rajoittuu.

LAKI / MÄÄRÄYS: Laki yleisistä teistä 243/1954

KOODI:

5.5

48§ Jos tietyön, sillansortuman, maanvieremän, tulvan tai muun sellaisen syyn takia liikennettä ei voida esteettä harjoittaa tiellä, tienpitäjällä on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie siksi ajaksi, kun tällaista tietä esteen takia tarvitaan.

Samanlainen oikeus tienpitäjällä on silloin, kun tien kulkukelpoisena pitäminen lumi- ja jääesteiden vuoksi tuottaa erityisiä vaikeuksia tai suhteettoman suuria kustannuksia.

Tilapäinen kulkutie on järjestettävä niin, ettei kiintoistölle aiheuteta tarpeetonta haittaa.

101§ Jos ei ole noudatettu tässä laissa olevaa tai sen nojalla annettua kieltoa tai määräystä, voi lääninhallitus, käyttämällä uhkasakkoa tai oikeuttamalla tienpitoviranomaisen tai muun, jota asia koskee, suorittamaan tarvittavan tehtävän, ryhtyä toimenpiteeseen sen oikaisemiseksi, mitä on oikeudettomasti tehty tai laiminlyöty. Tehtävä suoritetaan siihen velvollisen kustannuksella, mikäli lääninhallitus erityisestä syystä ei toisin määrää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tienpitoviranomaisen vaatima oikaisu on asianmukainen ja ilmeisesti tarpeellinen, voi asianomainen maistraatti tai nimismies oikeuttaa tienpitoviranomaisen suorittamaan tarvittavan toimenpiteen, ei kuitenkaan rakennuksen poistamista, siirtämistä tai toisenlaiseksi muuttamista.

Mikäli sellaisessa tapauksessa, josta 2 momentissa on säädetty, liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi kiireellinen toimenpide on tarpeen taikka jos kysymys on tiealueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, tienpitoviranomainen saa pitää huolta sen suorittamisesta.

Edellä 2 j 3 momentissa tarkoitettu oikaisutoimenpide suoritetaan tienpitäjän kustannuksella. Lääninhallitus voi kuitenkin tienpitoviranomaisen esityksestä määrätä oikaisuun velvollisen osaksi tai kokonaan korvaamaan toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset tienpitäjälle.

Niissä tapauksissa, joita tarkoitetaan 23 ja 42 §:ssä, on noudatettava sanottujen pykälien säännöksiä.

LAKI / MÄÄRÄYS: Asetus yleisistä teistä 482/57

KOODI:

5.6

LAIN SISÄLTÖ:

Tieympäristönhoidon kannalta tärkeimmät pykälät ovat 12§, 13§ ja 32a§.

12§ Tien suunnitteluun liittyvistä kysymyksistä on tarpeen mukaan neuvoteltava lääninhallituksen sekä rakennus-, maanmittaus-, metsä- ja maataloushallinnon viranomaisten ja muiden sellaisten viranomaisten kanssa, joiden toimialaa tien tekeminen koskee.

Tiensuunnittelu on suoritettava tarpeen mukaan yhteistyössä muiden liikenneviranomaisten sekä asianomaisten kunnallis- ja kaavoitusviranomaisten kanssa. (30.1.1981/115).

13§ Tiesuunnan lopullisen tutkimuksen aloittamisesta on ilmoitettava tielautakunnan puheenjohtajalle, sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla asianomaisille maanomistajille ja muille, joiden etua tai oikeutta tien tekeminen saattaa koskea, ja näillä on oikeus olla tutkimuksessa saapuvilla sekä lausua mielensä asiasta.

jatkuu

VIRANOMAISET:

Liikenneministeriö

LAIN VELVOITTEET / MAHDOLLISUUDET / PARANNUSEHDOTUKSIA:

- Asetuksen 12§ velvoittaa TVH:ta yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa esim. ympäristötekijöiden selvittämisessä
- Asetuksen 32a§:n mukaan saadaan sijoittaa laitteita ja rakennuksia liitännäisalueille.

LAKIIN TULOSSA OLEVIA MUUTOKSIA:**TÄHÄN LAKIIN LÄHEISESTI LIITTYVIÄ LAKEJA JA MÄÄRÄYKSIÄ:**

- Laki yleisistä teistä 243/54

LAKI / MÄÄRÄYS: Asetus yleisistä teistä 482/57

KOODI:

5.6

32a§ Pysähdyspaikalle sekä yleisistä teistä annetun lain 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle pysäköimisalueelle saadaan sijoittaa vähäisiä laitteita ja rakennelmia. Tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista taikka ajoneuvojen huoltoa varten varatulle liitännäisalueelle saadaan lisäksi sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia.

- 1) moottorihotellia, motellia ja moottorimajaa varten;
- 2) ravintolaa, kahvilaa ja kioskimyymälää varten;
- 3) polttoaineen jakelua ja moottoriajoneuvojen huoltoa varten;
- 4) liikennevalvontaa ja ensiaputoimintaa varten; sekä
- 5) edellä lueteltujen toimintojen edellyttämän henkilökunnan asumista varten, milloin se osoittautuu välttämättömäksi.

Edellä tarkoitettut laitteet, rakennelmat ja rakennukset pystytetään tai rakennetaan joko tienpitäjän toimesta tai tienpitöviranomaisen myöntämän luvan nojalla. Lupa voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja. Rakennusten rakentamisesta tienpitäjän toimesta päättää liikenneministeriö.

Ennen kuin 2 momentissa mainittu lupa myönnetään tai, milloin edellä mainitut laitteet, rakennelmat tai rakennukset on rakennettu tai rakennetaan tienpitäjän toimesta, on tienpitöviranomaisen tarpeen vaatiessa tehtävä asianomaisen kanssa sopimus alueen käyttämisestä, rakentamisesta, liiketoiminnan harjoittamisesta ja valtiolle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta. Sopimuksen tekemistä varten on pyydettävä tarjouksia luotettavilta, vakavaraisilta ja ammattitaitoisilta yrittäjiltä ja on sopimus tehtävä sen yrittäjän kanssa, joka asetetussa määräajassa on antanut liikenteen ja matkailun vaatimukset sekä käyttötarkoituksen edellyttämän palvelutason huomioon ottaen yleisen edun kannalta sopivimman tarjouksen. Sopimuksesta päättää tienpitäjän puolesta tie- ja vesirakennus-hallitus, jonka asiana on valvoa, että tehtyä sopimusta ja lupaehtoja noudatetaan. Sopimusta ei saa siirtää toiselle ilman tienpitäjän suostumusta.

II ASiantuntijoiden haastattelut

7.12.1983

1. ASiantuntijahaastattelu 29.11.1983

Ympäristönsuojelutarkastaja Seppo Vuolanto Uudenmaan lääninhallitus/Tom Degerman LTOY

1. Ilmansuojelulaki (67/82)

- 9 § 1 momentti + 4 momentti
- nämä kohdat koskevat lähinnä tieliikennettä
- Ympäristöministeriö voi velvoittaa esim. TVH:n selvittämään aiheutetut ilmansaasteet. Tämä voi johtaa toimenpiteisiin (istutuksia, muutoksia)
- joutokäynti (terveydenhoitolaki)
- terveydenhoitolaki
  - terveyslautakunnan tehtävänä valvoa lain noudattamista
  - tärkeä laki ilmansuojelun kannalta
- ilmansuojelulain toteuttaminen käytännössä tulee lähimmät 2 vuotta keskittymään isojen teollisuuslaitosten ilmansuojeluongelmiin
- Eric Estlander, Ympäristöministeriön asiantuntija ilmansuojeluasioissa.

2. Laki eräistä naapuruussuhteista (26/20)

- murskaus- ja asfalttiasemien toiminta kuuluu tähän
- nämä laitokset vaativat terveyslautakunnan ja ilmansuojeluviranomaisten luvan
- Ympäristöministeriössä ollaan laatimassa näiden laitosten tyyppihyväksyntäohjeistoa nykyisen, varsin monimutkaisen järjestelmän tilalle

3. Laki moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta (606/77)

- lähitulevaisuudessa tullaan maastoon merkitsemään merkillä, missä kielto on voimassa
- koskee myös yleisiä teitä
- TVH:n virka-ajaja ei rajoiteta

4. Meluntorjuntalainsäädäntö

- komiteamietintö valmistunut
- laki tulossa lähivuosina (2 vuoden sisällä)
- Laki yleisistä teistä (243/54) 3 § 5, määräys tiealueen käytämisestä ympäristöhaittojen vähentämiseksi
- ongelmana meluvallien osalta ovat kustannukset
  - TVH voidaan velvoittaa suunnittelemaan ja osoittamaan paikat, joissa melusteet tulisi toteuttaa, mutta kustannukset maksaa kunnat
  - pienillä kunnilla ei ole varaa toteuttaa melusteitä
  - Lh ei voi lain perusteella pakottaa melusteiden toteuttamista
- § 10 "Tie on sijoitettava ja tehtävä siten, että tien ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi
- tulevassa meluntorjuntalaissa em. ongelmiin tulisi saada parannus

5. Jätehuoltolaki (673/78)

- ongelmana levähdyspaikat ja lauttapaikat
- TVH:n olisi tapauskohtaisesti neuvoteltava kunkin kunnan kanssa kiinteistöjen jätehuollon järjestämisestä ja kustannusten jaosta, jotta ne eivät kuormita TVH:n ylläpitämiä jätteiden keruupaikkoja
- TVH:n annettava ohjeet piireille
- levähdysalueilla on ongelmana TVH:n käymälät
- käymälät tulisi vaihtaa uudempaan tyyppiin (kuivakäymälä) lääninhallituksen ohjeiden mukaisesti ja huolto tulisi järjestää paremmin
- kaikki kunnat on veloitettu laatimaan jätehuoltolain mukainen jätehuoltosuunnitelma
- Lh voi pakottaa kiinteistöt osallistumaan jätehuoltokuljetukseen
- Pidä saaristo siistinä ry kampanjoi saariston siisteyden puolesta.

6. Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä (151/75)

- ongelmana on siirtokustannukset
- lisäksi omistajan selville saaminen on hankalaa
- usein ajoneuvojen arvo ei peitä kuljetuskustannuksia
- tiemestarin olisi tunnettava lain sisältö, jonka perusteella hän voi ajoneuvon siirtää

7. Myrkkylaki (309/69)

- lääninhallituksessa asia kuuluu sosiaali- ja terveysosastolle/Reino Ketola
- a) vaarallisten aineiden kuljetus tiellä (Tiekuljetussäädökset, Valtion painatuskeskuksen lakikokoelma 6)
  - lääninhallituksessa eri osasto/Heikki Paajanen
- b) MMMp vesakontorjunta-aineiden levittämisestä eräissä tapauksissa (597/76)
  - asia kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle

8. Vesilaki (264/61)

- ei kuulu lääninhallituksen ymp.suojelutarkastajan tehtäviin
- ongelmana esim. silta-aukkojen leveydet rakennettaessa pengerteitä
- Laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta (378/74)
  - vesipiirit vastaavat valvonnasta
- Helsingin vesipiiri/Iikka Manni, alan asiantuntija

9. Maa-aineslaki (558/81)

- ottomaa-alueista laadittujen suunnitelmien taso on parantunut
- TVH:ssa laaditaan parhaat suunnitelmat
- soranottoalueen ja tien välinen alue ongelma
- kunnat eivät ole kovin halukkaita laatimaan soranoton yleissuunnitelmia (Kaupunkiliitto ym. ohjeiden mukaiset), koska ne aiheuttavat ongelmia myönnettäessä soranottolupia

- Lh perustaa kannanottonsa soranottolupiin kunnan laatimaan selvitykseen mikäli sellainen on olemassa
- TVH:n tulisi pitkäntähtäyksen suunnitelmissa varautua sopivien maa-alueiden hankkimiseen, jotta soraa voidaan ottaa ilman, että siitä aiheutuu ympäristöristiriitoja
- kunnat eivät haluaisi muuttaa vanhaa lupajärjestelmää
- Ympäristöministeriön kanta maa-aineslain edellyttämien soranottosuunnitelmien laatimisessa tärkeä
- Maa-aineslakia tullaan uudistamaan keväällä -84
  - muutoksia tulee mm. siltä osin, että Lh voi vahvistaa soranottosuunnitelman osittain
  - aikaisemman käytännön mukaan koko suunnitelma jää hyväksyttäväksi mikäli esiintyy jokin puute
- Rakennuslaki (370/58)
  - maankäytön suunnittelulla voidaan osoittaa soranottoalueiden sijainti
  - TVH:n ja kunnan olisi neuvoteltava asiasta
  - Rakennuslaki antaa kunnalle mahdollisuuden säädellä soranottoa
  - usein yksityinen henkilö voi saada soranottoluvan, mutta TVL ei maankäyttörajoitusten vuoksi.

10. Muinaismuistolaki (259/63)

- Museovirastossa löytyy tiedot kaikista suojelukohteista ja myös suojeltavaksi esitetyistä kohteista. Samaten voi saada tietoa vielä kaivamattomista esiintymistä ja niiden esiintymisalueista
- teiden suunnitteluvaiheessa olisi selvitettävä em. seikat
- mikäli löytyy rakentamisen yhteydessä muinaisesiintymiä, olisi otettava Museovirastoon yhteyttä
- lakiin ei ole tulossa muutoksia.

11. Laki kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta (572/64)

- tien sovittaminen vanhaan kulttuuriympäristöön usein vaikeaa (normit)
- ongelmana on kohteet, joita ei ole lailla suojattu
- tiensuunnittelunormit usein liian jäykät (ei voida joustaa)
- puunjuuriston tuhoutuminen kulttuuriympäristössä. TVH:lla olisi syytä olla puunsuojausohjeet (vrt. esim. Helsingin kaupunki)

12. Luonnonsuojelulaki (71/23)

- lakia on uudistettu 2 vuoden ajan, valmistuneet lähivuosina
- uudistus ei tuo TVH:lle mitään oleellista uutta
- Luonnonsuojelulaki 19 § (tienvarsimainonta)
  - Rakennuslaki säätelee taajama-alueella
  - Luonnonsuojelulaki haja-asutusalueella, eikä se rajoita taajama-alueella mainontaa
  - TVH ei puutu tien tiealueeseen liittyvään mainontaan

13. Terveystieteidenlaki (469/65)

- laki tärkeä erityisesti asfaltti- ja murskausasemien osalta
- ei uudistuksia tulossa

14. Yksityistielaki

- ei koske TVH:ta
- 7 § säätelee tien linjausta (esim. metsäautotiet)
- ongelmana on, että yksityisteistä laaditut suunnitelmat tulevat yleensä valmiina lausunnonlehdelle Lh:een. Pitäisi tulla jo suunnitteluvaiheessa.

2. ASIANTUNTIJAJAHAASTATELU 20.12.1983

Porvoo mlk ympäristönsuojeluasiamies Stefan Skog/Tom Degerman LTOY

1. Yleistä kunnan viimeaikaisista tiehankkeista

- ympäristönsuojeluasiamiehelle tulee yleensä tieto tiehankkeesta kun se on julkisesti nähtävänä tai sattumalta jonkin asianosaisen kautta
- TVH:n olisi oltava kuntaan aktiivisesti yhteydessä jo tien suunnitteluvaiheessa, jolloin suunnitelmiin vielä voidaan vaikuttaa
- TVH on yleensä pitänyt omia kokouksia maanomistajien kanssa, jonka jälkeen vasta tieto tulee kuntaan
- eräässä tapauksessa kunta kutsuttiin kokoukseen koskien TVL:n suunnitelmia rakentaa pyöräteitä erääseen risteykseen. Samalla TVL myös suunnitteli pyöräteitä risteyksestä eteenpäin, mutta tästä ei koskaan neuvoteltu
- esim. Nikkilän tiehankkeen yhteydessä syntyi kiistaa, kun tie piti viedä kallion läpi, joka kuului suojelualueeseen. Kunta vastusti linjausta ja nyt asia on lääninhallituksessa ratkaistavana
- Emäsalon siltahankkeesta kunta sai kuulla alueen maanomistajilta. Kunta vaati, että silta- ja pengertiestä olisi tehtävä tutkimus sen vaikutuksesta vesiolosuhteisiin. TVH teetti tutkimuksen Abo Akademiassa ja otti pääosiltaan huomioon tutkimuksen tulokset (levennettiin penkereiden aukkoja ym.)
- Pellingin siltahankkeet. Tämän työn yhteydessä TVH teetti Helsingin Yliopiston kasvitieteen laitoksella vesikasvillisuus-kartoituksen (50.000 mk). Tämän perusteella levennettiin silta-aukkoja 10 metrillä. Samalla on edellytetty, että tutkimus uusi-taan 10 vuoden kuluttua
- saaristossa, joka on kallioinen ja jonka luonto on herkkä vaurioille, ovat TVH:n tienormit liian tiukat. Maalaiskunnan alueella on tästä esimerkkejä, joissa mm. eräs saaristotie piti rakentaa 80 km/h standardin mukaan, mutta samalla jouduttiin lukuisiin kallioihin tekemään suuria leikkauksia, jolloin alueen maisema kärsi pahoin
- Kerkkoon tiehanke. Tie kulkee vanhassa kylämiljöössä, jossa rakennukset sijaitsevat lähellä tietä ja lisäksi on runsaasti tienvarsi-kasvillisuutta. Jos tien parantamissuunnitelma tehtäisiin TVH:n normien mukaan aiheuttaisi se melkoisia muutoksia ympäristössä. Kunta on nyt esittänyt vaihtoehtoisen linjauksen, joka kuitenkin näyttää kaatuvan erääseen rauhoitushankkeeseen
- Tarkkisten pyörätiehanke. Kunta oli ehdottanut, että tie tehtäisiin puita ja kaivoja kiertäen maisemaan sopivalla tavalla. Kunta oli aikaisemmin hylännyt muutamia rakennuslupia säilytettävien puiden takia. TVL oli kuitenkin tehnyt valmiit suunnitelmat joissa pyörätie kulki suoraan kiertämättä puita ja kaivoja. Rakennusvaiheessa suunnitelma tarkistettiin (muuttamalla suunnitelmaa) ja lopputulos oli hyvä.

- yleensä Skog totesi, että mikäli tietyt puut halutaan säilyttää ne pitäisi osoittaa ja lukea TVH:n suunnitelmissa, muuten ne kaadetaan, kun tie rakennetaan
- Skog ei anna lausuntoja pyöräteistä, vaan saa yleensä tiedon asiasta kun TVH:n suunnitelmat ovat julkisesti nähtävänä.

2. Maa-ainesten ottopaikat

- Skogin mukaan maa-ainelaki on vaikuttanut myönteisesti sorakuoppien hoitamiseen. TVL ei voi enää ottaa soraa mistä haluaa. Kunnassa on 10 kpl TVL:n sorakuoppia. Näille TVL on laatinut maise-mointisuunnitelmat (Skogin mukaan liiaksi omaa etua ajatellen)
- Kuormalmen tapaus. Paikallistien parantamissuunnitelmia laadittaessa TVL:n työkone ilmestyi erään maanomistajan metsään ottamaan maanäytteitä. Kone kaivoi parikymmentä kuoppaa metsään ilmoittamatta mitään maanomistajalle asiasta. Menettelytapa on nyt johtanut siihen, että maanomistaja on hakenut rauhoitusta lääninhallitukselta metsäalueelle.
- TVL:n ilmoitusmenettelyä pitäisi tehostaa ottamalla esimerkiksi yhteyttä myös kuntaan.

3. Muinaismuistokohteet ja -alueet

- Rita-Koskenkylän tiehankkeen yhteydessä oli tiedossa, että tien alle jäisi alue, joka sisälsi runsaasti muinaismuistoja. Museovirasto on tutkinut alueen (viivästytti tien rakentamista) ja nyt tietä ruvetaan rakentamaan
- Skogilla ei ollut kokemusta siitä, miten tarkkaan tien rakentamisen yhteydessä tehty muinaismuistolöydöt huomioidaan.

4. Roskaantuminen

- Emäsalon ja Tirmon lauttarannoilla olevat roskien keräyspaikat hoidetaan kunnan toimesta, asia on aikoinaan sovittu TVL:n kanssa
- yleensä roskaantuminen ei ole ollut ongelma
- joka kevät kunta järjestää tienvarsien siivoustalkoot, jolloin 8 autoa ajaa ympäri kuntaa (2 autoa TVL:stä). Viime vuonna kerättiin yhteensä 12 autokuormaa tienvarsiroskaa
- TVL:n levähdyspaikoilla sijaitsevat yleiset käymälät ovat yleensä olleet siistejä
- Mäntsäläntien varressa oli iso jätteenkeräilykontti, mutta TVL otti sen pois kun lähiseudun kiinteistöt käyttivät sitä. Useat kiinteistöjen omistajat olivat anoneet kunnalta lupaa hoitaa jätehuoltonsa itse (eikä liittyä kunnan jätehuoltoverkkoon) ja veivät jätteet TVL:n säiliöön
- romuautot eivät ole aiheuttaneet ongelmia.

5. Tienvarsimainonta

- ei ole esiintynyt ongelmia
- ongelmana on ollut taajama-alue-käsitteen määrittäminen.

6. Vedenottamot

- uuden Mäntsäläntien rakentaminen aiheutti sen, että lukuisat säiliöautot eivät enää aja maalaiskunnan tärkeimmän pohjavedenottamon vierestä. Skog ei kuitenkaan uskonut, että tämä oli TVL:n tiedossa suunnitelmia laadittaessa

- Bölen liittymäasiassa TVL pyysi kunnan lausuntoa suunnitelmista, mutta kun kunta esitti liittymän siirtämistä, koska se sijaitsi tärkeällä pohjavesialueella, niin siihen ei suostuttu
- käytiin yleisesti keskustelua siitä, miten tarkkaan TVL:llä on tiedossa pohjaveden suojelualueet.

7. Kunnossapito

- ei ole esiintynyt ongelmia
- Tolkkinen-Sillvikin makeanveden altaan kalat kuolivat kaikki. Ennen tätä TVL oli suorittanut vesakkoruiskutuksia ympäröivillä alueilla, jonka jälkeen seurasi runsaat sateet. Syy-yhteyttä ei olla vielä lopullisesti selvitetty.

11.1.1984

3. ASIANTUNTIJAJAHAASTATTELU 10.1.1984

Suunnittelusihteeri Hannu Penttilä Suomen luonnonsuojeluliitto/T.Degerman LTOY

1. Ilmansuojelu

- ainoa tapa vaikuttaa asioihin tieliikenteen osalta on valtioneuvoston päätökset bensiinin lyijypitoisuudesta
- ilmansaasteiden haitat on huomioitava jo suunnitteluvaiheessa tielinjausta tehtäessä. Tähän TVH:lla pitäisi olla hyvät ohjeet
- TVH olisi velvoitettava teiden lähiympäristön ilman laaduntarkkailun suorittamiseen. Olisi muodostettava koko maan kattava tarkkailuverkosto, jolla eri pisteissä jatkuvasti tarkkaillaan ilman laadun muutoksia
- vastaava on YTV:n verkosto Helsingissä, jossa Ilmatieteen laitos suorittaa tutkimukset
- TVH:lla pitäisi olla pitkántähtäyksen strategia koskien ilman laadun tarkkailua (mitä mitataan, missä ja millä tavalla)
- on todettu, että ilmansaasteiden leviäminen tiealueen lähiympäristöön noudattaa likimain melun leviämismalleja.

2. Naapuruussuhdelaki

- laki on lähinnä historiallinen jäännös, jonka merkitys vähenee muun lainsäädännön kehittyessä
- laki turvaa lähinnä asukkaiden oikeuden puuttua lähiympäristönsä ympäristöongelmiin
- erityisesti asfaltti- ja murskausasemien osalta laki on hyvä.

3. Ajoneuvojen maastokäytön rajoittaminen

- on esiintynyt ongelmia arvokkaiden luonnonsuojelualueiden osalta
- TVH:lla tulisi olla ohjeet miten selvitetään maastoajoa rajoittavat tekijät (suojelualueet ym.)
- YTV:n alueella nyt alueellinen kieltö
- Lapissa erityisongelmana moottorikelkkojen maastoajot. On osoitettu erityisiä moottorikelkkareittejä.

4. Liikennemelu

- tielaki velvoittaa melusteiden rakentamiseen missä se on tarpeen. Ongelmana on rakentamiskustannusten jako
- jakoperusteena voisi olla esim. seuraava:
  - mikäli kunta tuo asutuksen maankäytön suunnittelullaan lähelle tietä, hoitaisi se myös melusteiden rakentamisen
  - mikäli TVH rakennuttaa uuden tien lähelle asutusta tai muulla toimenpiteellä aiheuttaa sen, että nykyisen tien liikennemäärät nousevat (uusi yhdystie) hoitaa TVH melusteiden rakentamisen

- TVH:lla tulisi olla hyvät ohjeet miten meluongelmat huomioidaan
- melukartoituksen pitäisi ehdottomasti kuulua pakollisena osatehtävänä liikenneväylien yleissuunnitelmaan.

5. Jätehuolto

- TVH:n pitäisi sopia kuntien kanssa jätehuollon järjestämisestä mikäli esiintyy ongelmia (kiinteistöjen jätteet)
- jätehuoltolain nojalla voidaan antaa loma-asutukselle jätehuoltomääräyksiä
- romuautot aiheuttavat ongelmia jos ovat yksityisen kiinteistön alueella
- roskaantumisen osalta ovat Lapin turistitiet erityisen ongelmallisia (ent. Karigasniemelle menevä käsivarren tie). Täällä leiriytyminen tien varteen on aiheuttanut roskaantumisongelmia
- yleensä tunturialueiden jätehuollon järjestäminen ongelmallista
- Lapin teiden puhtaanapitoon tulisi saada työllisyysvaroja siivoustalkoihin (vrt. Pidä saaristo siistinä ry:n toiminta)
- LSL:n paikallisyhdistykset voisivat osallistua toimintaan.

6. Vesiensuojelu

- TVH:n vesialueilla tapahtuvaan rakentamiseen pitäisi pakollisena kuulua erityisten perusselvitysten tekeminen (vesikasvillisuus-kartoitus, veden virtaussuunnat ym. perustiedot vesiluonnosta)
- tästä olisi hyvä olla ohjeet TVH:ssa
- maalla tapahtuvien öljyvahinkojen osalta tulisi vaatia, että öljysäiliöt tarkistetaan 5 v. välein
- vesihallituksen tiedotuksessa 225 on esitetty kaikki tärkeät pohjavesialueet.

7. Maa-ainesten ottaminen

- ottosuunnitelmissa on sekä hyviä että huonoja
- yleissuunnittelutasolla suunnitelmat ovat yleensä hyviä
- detaljisuunnittelutasolla on ongelmana kaavamaisuus (noudatetaan liikaa Kaupunkiliiton ohjeita. Kun ohjeessa on esitetty urheilukenttä toimintamuotona, joka voidaan sijoittaa entiseen sorakuoppaan niin jokainen on piirtänyt sellaisen suunnitelmaan)
- TVH:n pitäisi vielä panostaa suunnitteluohjeiden laadintaan. Erityisen tärkeätä olisi pyrkiä säilyttämään harjualueen alkuperäinen luonne
- noin 1/4 kaupungeista ja n. 50 kuntaa on käynnistänyt maa-ainestottosuunnitelman laatimisen
- suunnitteluun pitäisi tehokkaammin ottaa mukaan myös vanhat sorakuopat. Näiden kunnostamiseen olisi yhteiskunnalta saatava rahaa
- maa-ainelakiin tullut eräitä muutoksia (928/83)
- näissä muutoksissa mm. vuokrakuoppien soranoton hakija voi olla yksityinen, mutta oikeus siirtyy TVH:lle.

8. Muinaismuistojen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden suojeleminen

- molemmista olemassa varsin kattavat luettelot ja selvitykset
- nämä pitäisi olla TVH:n vastuhenkilön tiedossa.

9. Luonnonsuojelulaki

- luonnonsuojelulain uudistus ei ilmeisesti tuo uutta TVH:lle
- ulkomainonnan osalta taajamamääritys kaipaisi selvennystä.

10. Yleistä

- tärkein vaihe ympäristönsuojelun kannalta on suunnitteluvaihe
- TVH:n pitäisi parantaa tiedotustoimintaa
- yleensä pitäisi yleissuunnitelmassa vaadittavien selvitysten tasoa ja laajuutta parantaa TVH:ssa. Jos pakollisiin perusselvityksiin sisällytetään runsaasti ympäristöselvityksiä niin ympäristön huomioonotto TVH:n toiminnassa parantuisi.

III LAINSÄÄDÄNTÖ TVH:N
TEHTÄVÄKENTÄSSÄ

4. ASIANTUNTIJAJAHAASTATTELU 3.2.1984

Lakimies Matti Koski, TVH, tiensuunnittelutoimisto/Tom Degerman, Raija Merivirta LTOY

1. Ilmansuojelulaki

- "tie sinänsä ei saastuta, vaan tieliikenne ja autoista lähtevät päästöt"
- tielaitoksen tehtävä rakentaa tietä
- tielaki 10 §, tien sijoittaminen niin, ettei se aiheuta kohtuutonta haittaa
- tielaki 10 § 1. mom. pidennettiin 1981
- tielaki 10 § 2. mom. kaavan toteutuminen ei saa hankaloitua
- aiheuttamisperiaatteen mukainen jako:
kun TVL rakentaa uutta tietä asutuksen lähelle, tielaitos hoitaa haittojen minimoimisen, kun asutus tulee tien lähelle, kunnan tulisi hoitaa haittojen ehkäisy
- ohitustiet vievät liikenteen aiheuttamat ympäristöhaitat kauemmaksi, mutta asutuksella on taipumus seurata tien mukana, tämä asia tulisi hoitaa kaavoituksella
- tielain 3 § 2. mom 5: muut tienpitoa tai liikennettä varten tarpeelliset alueet, tielaitoksella on siis mahdollisuus varata tarvittaessa laajempia alueita
- tielain 3 § ja 10 § tärkeimmät tielaitosta velvoittavat kohdat.

2. Laki eräistä naapuruussuhteista

- tulee kyseeseen lähinnä murskaus- ja asfalttiasemien toiminnassa
- korvausasiat, hallinto-osaston oikeustoimisto
- käsittely ei niinkään perustu naapuruussuhdelakiin kuin tielakiin; tielain 3 §:n mukaiset liitännäisalueet, myös näiden sijoitus tielain 10 § mukaisesti
- yleensä liitännäisalueet hankitaan vapaan kaupan kautta, mutta lääninhallitus voi myöntää 3 §:n mukaan oikeuden liitännäisalueisiin.

3. Moottoriajoneuvojen maastokäytön rajoittaminen

- "virka-ajo sallittu, jos on välttämätöntä"
- tielaki 47, 48 §
- tietöiden yhteydessä ulkopuolisen alueen käyttöoikeus töiden ajaksi, ellei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa
- mahdollisuus järjestää tilapäinen kulkuyhteys toisen maa-alueen kautta, ellei aiheudu tarpeetonta (?) haittaa.

4. Meluntorjunta

- rakennuslain 36 § rakennuskaavan osalta ja 96 § asemakaavan osalta määräävät, mihin tie on sijoitettava
- kaava otettava aina huomioon, kaavan toteutuminen ei saa vaikeutua tieasetuksen 12 § velvoittaa TVL:ää yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa
- huom: hallintomenettelylaki tuli voimaan vuoden -83 alusta, tämä on TVL:n kannalta tärkeätä, 13 § asian vireillä olosta on ilmoitettava julkisesti, mikäli hankkeen etenemisen kannalta ratkaiseva vaikutus
- yksityistielaki on tarkoitus saada yhdenmukaiseksi tielain 13 §:n kanssa
- meluesteet ovat tulossa mukaan yksityistielakiin.

5. Jätehuolto

- TVL:n velvollisuus kerätä jätteet tiealueella, tien vierialueella ja liitännäisalueella
- tieasetus 32 A §, lupa sijoittaa laitteita ja rakennuksia liitännäisalueille (kioskit, motellit)
- lupaehdoissa sopimus alueen puhtaanapidosta
- lupa myönnetään esim. 5 vuodeksi kerrallaan, valvontaa hoitaa tiemestari, luvissa irtisanomismahdollisuus
- mahdollisuus kääntyä lääninhallituksen puoleen, joka voi esim. määrätä uhkasakon (tielaki 101 §)
- tielaki 3 §, 11 §, 1981 muutos, jolla voidaan varata liitännäisalue tienpitäjän jätehuoltoa varten

6. Ajoneuvojen siirtäminen ja romuautojen hävittäminen

- tielaki 11 § 7, tien varrella olevien esteiden poistaminen
- mahdollisesti hallinto-osaston oikeustoimistossa lisätietoja

7. Myrkkylaki

8. Vesilaki

- tarvitaan aina vesioikeuden lupa, vesioikeus määrittelee ehdot, miten rakentaminen on tehtävä
- vesioikeus voinee velvoittaa tekemään selvityksiä pohjavesialueet ja -asiat
- tieasetus 12 §, 13 §
- tiesuunnitelmaa varten tarpeelliset tutkimukset voidaan antaa ao. viranomaisen tai asiantuntijan selvitettäväksi
- vesilain näkökohdat tulevat vesiviranomaisten kautta selvitettyksi ja huomioonotetuksi
- jos vahinkoja aiheutuu, ne on korvattava

9. Maa-aineslaki

- tielaitoksella materiaalinottoa paikkojen käsittelyssä nykyisin kaksinkertainen menettely: maa-aineslain mukainen (soranotto) ja tielain mukainen (liitännäisalueet), tästä aiheutuu ylimääräistä työtä
- maa-aineslain mukainen menettely ensisijainen

- ellei päästä sopimukseen vapaaehtoisesta kaupasta, joudutaan tielain mukaiseen menettelyyn
- tämän vuoden alussa maa-aineslakiin tuli pieniä muutoksia

10. Suojelukohteet

- muinaistieteellinen toimikunta = museovirasto
- muinaishistoriallisten kohteiden osalta ongelmia tulee väkisinkin esille vielä työmaavaiheessa
- yl. suojelukohteet, tielaki 10 § "kaikki seikat huomioon"

11. Mainokset

- tielaki 41 §: suoja-alueella (20-50 m tien keskiviivasta) oleviin mainoksiin voi puuttua tielaitos
- jos mainos tiealueen ulkopuolella, ei TVL voi mitään
- mahdollisuudet muiden lakien kautta (luonnonsuojelulaki, rakennuslaki)

12. Yleistä

- TVL voi tehdä esityksiä lainsäädännöstä liikenneministeriölle
- liikenneministeriössä tielainsäädäntöasiain neuvottelukunta (Hietanen, Koski TVH:sta)
- pääpaino lainsäädännössä liikenneturvallisuusseikkoihin.

ISBN 951-46-7252-6